

EXPLOITATIEVISIE
BINNENSPOORT-
ACCOMMODATIES
EINDRAPPORT

12 AUGUSTUS 2019

Aan

Projectgroep Exploitatievise Binnensportaccommodaties Castricum en Heiloo

Van

Hospitality Group
Smallepad 15
Postbus 2186
3800 CD AMERSFOORT

Auteurs

Dick Leijen
Ton Rutten
Maurice Tepperik

Project

Exploitatievise Binnensportaccommodaties

Betreft

Eindrapport

Ons kenmerk

001164/R190230/DL/KD

Datum

12 augustus 2019

© 2019 Hospitality Group

Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld mag, zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de rechthebbenden c.q. door de rechthebbenden gemachtigden, niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op de gehele of gedeeltelijke bewerking.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	BINNENSPORTACCOMMODATIES IN CASTRICUM EN HEILOO	2
2.1	Inleiding	2
2.2	Sportdeelname in Castricum en Heiloo	2
2.3	Het aanbod van binnensportaccommodaties	3
2.4	Gebruik/bezetting	5
2.5	Beheer en exploitatie	8
2.6	Samenvattend	10
3	BOUWSTENEN VOOR EEN EXPLOITATIEVISIE	11
3.1	Inleiding	11
3.2	De omvang van de vraag/behoefte	11
3.3	De aard van de behoefte	14
3.4	De gemeentelijke doelstellingen	14
3.5	Samenvattend	15
3.6	De tweede sporthal in Heiloo	16
3.7	Akersloot	18
4	SCENARIO'S VOOR BEHEER EN EXPLOITATIE	19
4.1	Inleiding	19
4.2	Scenario 1: Handhaven huidige situatie	20
4.3	Scenario 2: (BU)CH-breed exploiteren	21
4.4	Scenario 3: Samenhang per kern	29
4.5	Scenario 4: (BU)CH-brede samenhang	30
4.6	Een voorkeursscenario?	30
	BIJLAGE 1: TAKENPAKKET EXPLOITANT SCENARIO 2	32
	BIJLAGE 2: TE VERWACHTEN GEBRUIK 2 ^E SPORTHAL	36
	BIJLAGE 3: GLOBALE EXPLOITATIE 2 ^E SPORTHAL	37

1 INLEIDING

De gemeenten Castricum en Heiloo oriënteren zich op de toekomstige exploitatievorm van de binnensportaccommodaties in de beide gemeenten. Directe aanleidingen zijn de aflopende overeenkomsten met de beheerders van enkele accommodaties en de discussie rondom het zwembad in Castricum. Beide gemeenten vragen zich af welke de meest wenselijke beheer- en exploitatieopzet is voor de accommodaties en welke aanbestedingsprocedure daar het beste bij past.

Hospitality Group heeft de opdracht gekregen voor het project Exploitatievisie Binnensportaccommodaties en is in maart gestart met de werkzaamheden. De volgende activiteiten uitgevoerd:

- Deskresearch: Gegevens over het aanbod, beheer en gebruik van de binnensportaccommodaties zijn door ons opgevraagd, bewerkt en geanalyseerd. Daarnaast zijn alle relevante beleidsstukken van beide gemeenten over bewegen, sport en het sociale domein bestudeerd. Als laatste zijn ook gegevens over de samenstelling van de bevolking en bevolkings- en leerlingprognoses door ons meegenomen.
- Gesprekken met exploitanten: Met (vertegenwoordigers van) exploitanten van de binnensportaccommodaties zijn gesprekken gevoerd. Doel van die gesprekken was om hun oordeel over de huidige situatie te vernemen en de mening/visie van deze exploitanten op de toekomstige opzet van beheer en exploitatie in kaart te brengen.
- Gesprekken met Sportraden: Met de Sportraad van Heiloo en het Sportplatform van Castricum hebben respectievelijk drie en twee gesprekken plaatsgevonden. Tijdens die gesprekken zijn onderzoeksresultaten met hen gedeeld en is de visie van beide sportraden over beheer en exploitatie van de binnensport in kaart gebracht.
- Uitwerken: De resultaten van alle werkzaamheden zijn neergelegd in een voortgangsnotitie. Die is besproken met de projectgroep (vertegenwoordigers van de ambtelijke organisatie) en met verantwoordelijke wethouders. Daarna is de toekomstige beheer- en exploitatieopzet van de binnensport verder uitgewerkt. Die uitwerking betrof de personele, fiscale, financiële en juridische gevolgen van een andere opzet van beheer en exploitatie. Tijdens die uitwerking zijn aanvullende gesprekken gevoerd met medewerkers van Castricum en Heiloo (juridisch, financieel, vastgoed).
- Rapporteren: Daarna is een conceptrapport uitgebracht. Dat rapport bevatte een compacte beschrijving van de huidige situatie, enkele scenario's voor de toekomstige beheer- en exploitatieopzet en de uitwerking van die scenario's. Het conceptrapport is besproken met Projectgroep en verantwoordelijke wethouders, waarna dit eindrapport is uitgebracht.

2 BINNENSPOORTACCOMMODATIES IN CASTRICUM EN HEILOO

2.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt een korte schets gegeven van aanbod, gebruik en beheer van binnensportaccommodaties in Castricum en Heiloo. Het hoofdstuk start met een korte typering van de sportdeelname in beide gemeenten, waarna inzicht wordt gegeven in de accommodaties.

2.2 SPORTDEELNAME IN CASTRICUM EN HEILOO

De sportdeelname in de gemeenten Castricum en Heiloo is hoog. Zowel het percentage inwoners dat lid is van een sportvereniging als het percentage inwoners dat voldoende beweegt (al dan niet in verenigingsverband) is fors hoger dan het landelijke gemiddelde. In de volgende tabel is het percentage lidmaatschappen weergegeven naar leeftijdsklasse en naar enkele typen sporten. Daarna zijn ook enkele cijfers opgenomen over bewegen in het algemeen.

Tabel 1: Sportdeelname in Castricum en Heiloo.

	Castricum	Heiloo	Nederland
Lid van vereniging			
0 - 10 jr	46,9%	37,3%	27,0%
10 - 25 jr	60,1%	63,5%	44,0%
25 - 45 jr	31,9%	31,3%	22,0%
45 - 65 jr	28,5%	24,3%	21,0%
65 +	22,5%	22,0%	16,0%
Totaal	35,5%	34,3%	25,0%
Lid van vereniging			
Voetbal	8,3%	7,6%	7,0%
Tennis	6,3%	7,3%	3,2%
Hockey	1,8%	3,3%	1,5%
Gymnastiek	3,2%	2,1%	1,7%
Volleybal	0,4%	0,3%	0,7%
Zwemmen	0,5%	0,5%	0,8%
Voldoen aan beweegrichtlijnen			
Voldoen aan beweegrichtlijnen	61,0%	60,0%	52,0%
Wekelijkse sporters			
Wekelijkse sporters	59,0%	61,0%	51,0%

Uit de tabel blijkt dat de deelname over de volle breedte hoger is dan gemiddeld in Nederland. Eigenlijk alleen de deelname aan volleybal en zwemmen (althans lidmaatschappen van verenigingen) is lager dan gemiddeld in Nederland.

De hoge sportdeelname neemt niet weg dat er nog verbeteringen mogelijk zijn. Ook in Castricum en Heiloo verlaten veel jeugdigen tijdens hun tienerjaren de verenigingen, om nooit meer terug te keren. Verder geldt dat de sportdeelname daalt naarmate de jaren klimmen. Dat is in andere gemeenten ook het geval, maar op die punten is nog winst te behalen.

Ook op het gebied van de ongeorganiseerde sport (buiten verenigingsverband) zijn de scores in Castricum en Heiloo goed. In de volgende tabel is het percentage inwoners weergegeven dat een bepaalde sport beoefent, vergeleken met het Nederlandse gemiddelde.

Tabel 2: Sportdeelname ongeorganiseerd sporten Castricum en Heiloo.

	Castricum	Heiloo	Nederland
Wandelen	44,5%	41,7%	37,0%
Fitness	26,8%	25,8%	26,0%
Hardlopen	12,7%	11,5%	8,6 %
Aerobics	7,4%	8,6%	6,0%
Wielrennen/mountainbiken	5,0%	5,6%	4,0%

2.3 HET AANBOD VAN BINNENSPOORTACCOMMODATIES

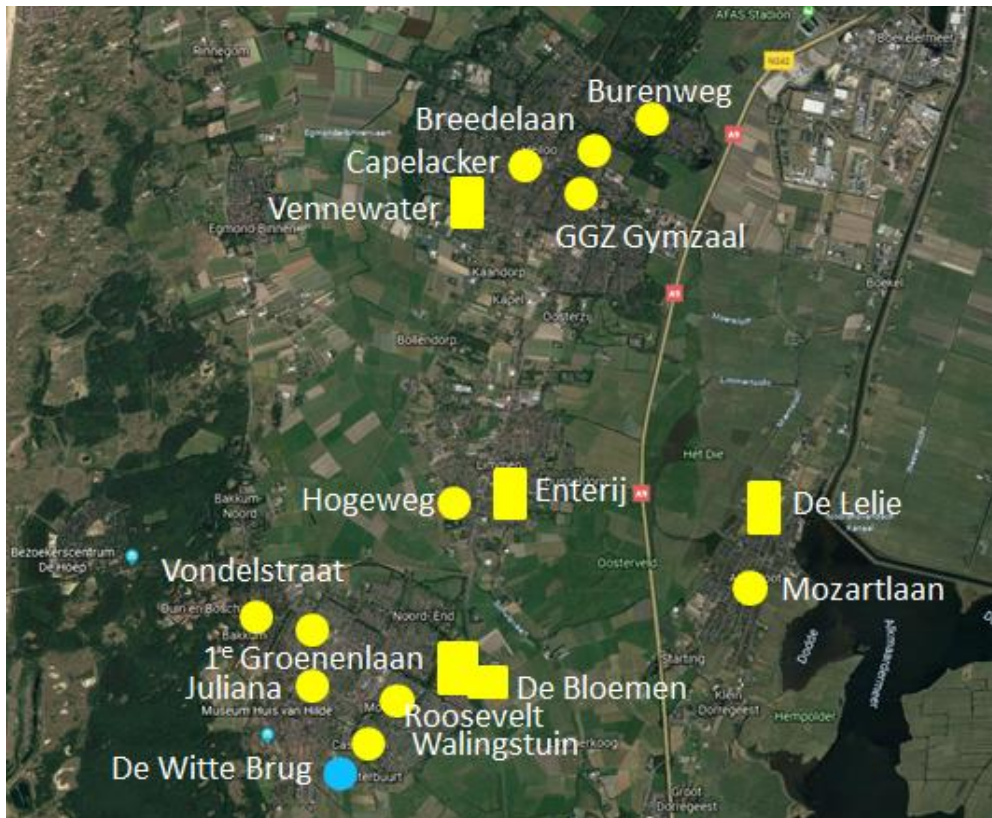
DE CAPACITEIT

In de gemeente Castricum zijn op dit moment 7 gymzalen, 3 sporthallen en één sportzaal gevestigd, gespreid over de drie kernen Akersloot, Castricum en Limmen. Heiloo beschikt over 4 gymzalen en één sporthal (Het Vennewater). In Castricum is daarenboven ook nog het zwembad (binnenbad) De Witte Brug gevestigd. Dat zwembad beschikt over een 25-meterwedstrijdbad, een recreatiebad en een aparte sauna.

Voor de sporthallen geldt dat één hal een stand-alone hal is (De Enterij). De andere hallen maken deel uit van een samengestelde accommodatie (De Lelie waarin ook een sociaal-cultureel centrum, een bibliotheek, kinderopvang, Oud Akersloot en een school zijn gevestigd) of een gebied/zone met een cluster van maatschappelijke voorzieningen. Zo is Het Vennewater gevestigd op een locatie waar meerdere binnen- en buitensporten worden aangeboden. Datzelfde geldt voor De Bloemen, waar ook nog onderwijs wordt aangeboden. De Bloemen beschikt over een sporthal en een sportzaal (naast andere voorzieningen). De sportvoorziening van het Clusius College is niet opgenomen in dit overzicht (geen openbare functie).

In de volgende figuur is het aanbod van binnensportaccommodaties schematisch weergegeven (gele cirkel is gymzaal, gele rechthoek is sporthal of sportzaal, blauwe cirkel is zwembad).

Figuur 1: Het aanbod van binnensportaccommodaties in Castricum en Heiloo.

In vergelijking met het Nederlandse gemiddelde is het aanbod van binnensportaccommodaties in Castricum en Heiloo in zijn totaliteit normaal. In de volgende tabel is het aantal vierkante meters sportvloeroppervlak per inwoner weergegeven voor de kernen Akersloot, Limmen en Castricum en de gemeente Heiloo.

Tabel 3: Aanbod van binnensportaccommodaties gerelateerd aan het aantal inwoners.

	M2 per inwoner		
	Gymzaal	Sporthal	Totaal
Akersloot	0,05	0,26	0,31
Limmen	0,04	0,14	0,19
Castricum	0,05	0,07	0,13
Heiloo	0,04	0,06	0,10
Totaal	0,05	0,09	0,14
Nederland	0,06	0,09	0,15

NB In de tabel komen afrondingsverschillen voor.

Uit de tabel blijkt het volgende:

- Het aanbod in de gemeente Castricum is ruimer dan te doen gebruikelijk. Dat komt door het relatief grote aanbod in respectievelijk de kernen Akersloot en Limmen. In de kern Castricum is het aanbod normaal.
- Het aanbod in Heiloo is beperkter dan te doen gebruikelijk, vooral het aanbod van sporthallen.
- Het aanbod van beide gemeenten tezamen is nagenoeg gelijk aan het Nederlandse gemiddelde.

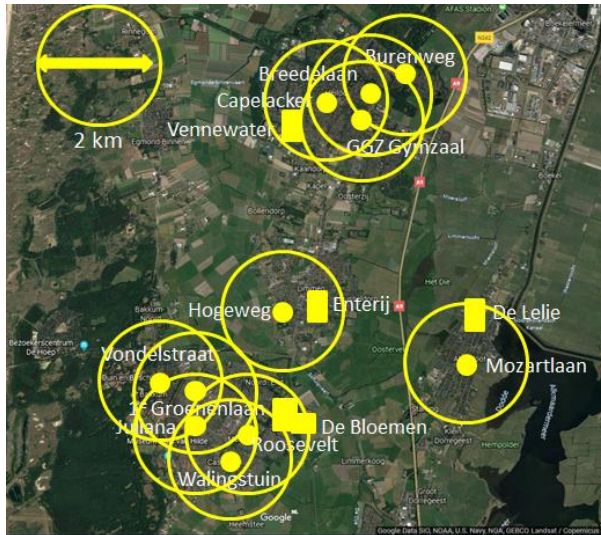
SPREIDING

De accommodaties zijn over het algemeen goed gespreid. In de volgende figuur is de spreiding/bereikbaarheid van de accommodaties schematisch weergegeven. De linkerzijde van de figuur geeft de spreiding weer van de gymzalen. Rond elke gymzaal is een cirkel getrokken met een diameter van 2 kilometer. Dit houdt in dat de inwoners binnen die cirkel maximaal 1 kilometer verwijderd zijn van een gymzaal. De rechterzijde geeft de spreiding weer van de sporthallen. Rondom elke sporthal is een cirkel getrokken met een diameter van 3 kilometer, wat inhoudt dat binnen die cirkel de afstand tot de sporthal maximaal 1,5 kilometer bedraagt.

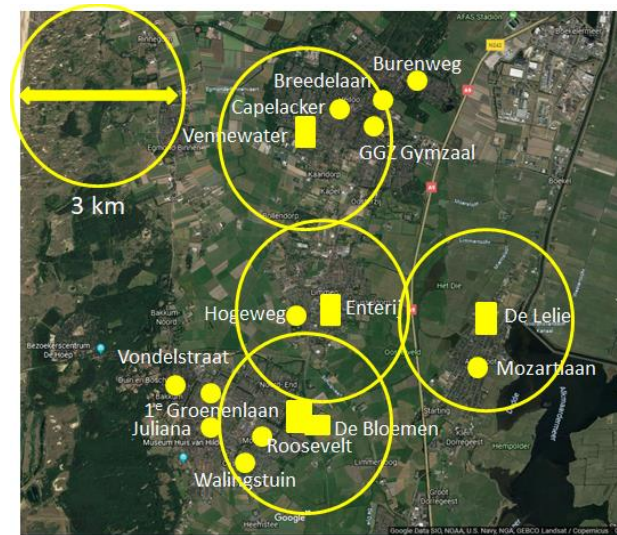
Uit de figuur kan worden geconcludeerd dat vrijwel alle inwoners van Castricum en Heiloo een gymzaal binnen handbereik hebben (binnen een straal van 1 kilometer) en dat het merendeel van de inwoners ook op zeer korte afstand van een sporthal woont.

Figuur 2: Spreiding gymzalen en sporthallen.

Gymzalen

Sporthallen

FUNCTIONALITEIT/KWALITEIT

In zijn algemeenheid mag worden geconcludeerd dat de accommodaties ‘sober maar functioneel’ zijn. De technische staat lijkt over het algemeen op orde, wat ook geldt voor de functionaliteit. De belevingswaarde van de accommodaties is laag. Het Vennewater en de Enterij zijn onlangs gerenoveerd.

E.e.a. neemt niet weg dat sprake is van een functioneel aanbod. De accommodaties zijn geschikt voor hun doel (onderwijsgymnastiek en verenigingssport). Bovendien maken de meeste sporthallen onderdeel uit van een samengestelde accommodatie/gebied met ruime gebruiksmogelijkheden.

2.4 GEBRUIK/BEZETTING

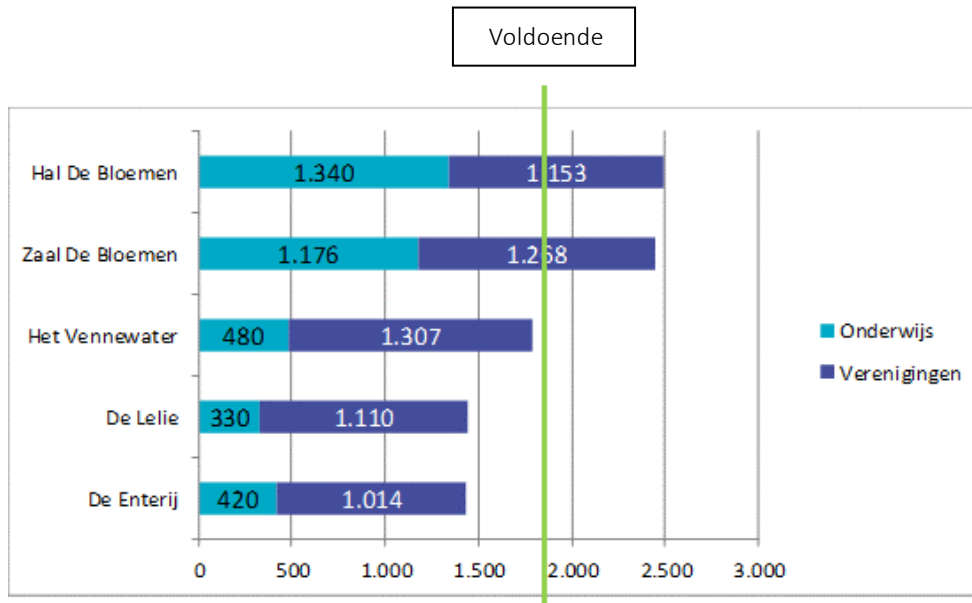
Het gebruik/de bezetting van de accommodaties is wisselend. Er zijn accommodaties die ronduit goed bezet zijn, maar er zijn ook accommodaties waarvan de bezetting de toets der kritiek niet kan doorstaan.

SPORTHALLEN EN SPORTZAAL

In de volgende figuur is de bezetting van de sporthallen en de sportzaal weergegeven in hele uren per jaar. Daarbij is onderscheid gemaakt naar het gebruik door het onderwijs (licht blauw) en door verenigingen en overige gebruikers (donkerblauw). De groene streep geeft aan vanaf welk aantal uren de bezetting als voldoende wordt gekwalificeerd.

Figuur 3: Bezetting sporthallen.

Uit de tabel kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

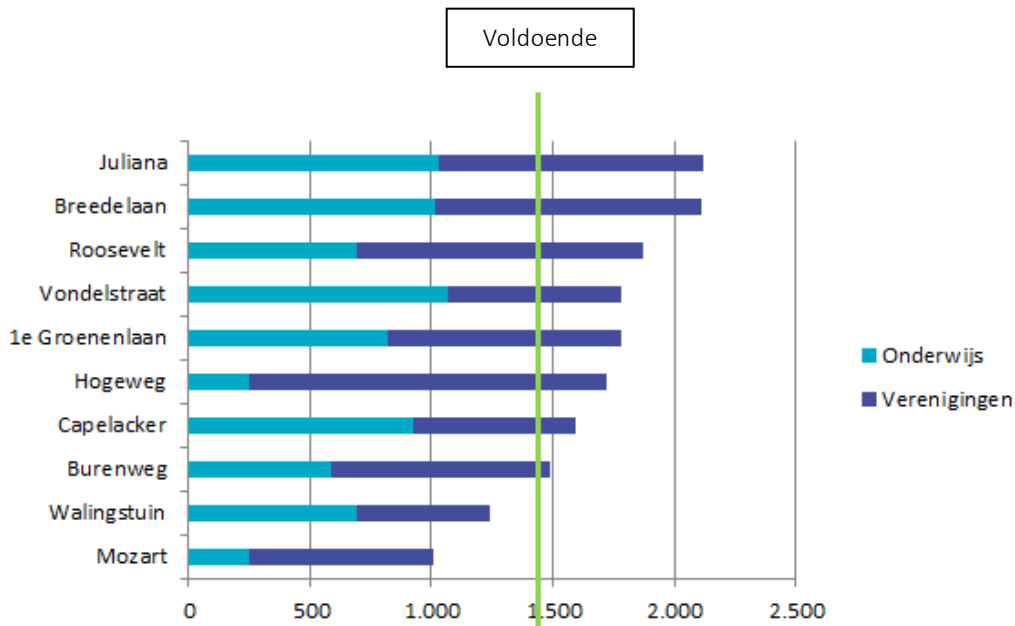
- De sporthal en sportzaal De Bloemen zijn goed bezet. Dat komt door een goede bezetting in de avonduren (verenigingen en overigen), maar ook een goede bezetting door het onderwijsgebruik (overdag).
- De sporthal Het Vennewater is voldoende bezet. Het gebruik van deze hal door verenigingen kan de toets der kritiek goed doorstaan. Het gebruik door het onderwijs blijft achter.
- De Lelie en De Enterij kennen beiden een matige bezetting. Voor beide accommodaties geldt:
  - Een relatief laag gebruik door het onderwijs.
  - Een iets lager gebruik door verenigingen en overige gebruikers dan bijvoorbeeld De Bloemen en het Vennewater. Voor De Lelie en De Enterij geldt dat zij relatief weinig worden gebruikt door verenigingen die het hele seizoen gebruik maken van de accommodatie (van september tot en medio juni) en relatief veel worden gebruikt door verenigingen die alleen in de wintermaanden gebruik maken van de hal (van december tot medio februari).

Kortom, in Heiloo is sprake van een 'voldoende' bezetting. In de kern Castricum is de bezetting goed, maar gemeentebreed kent Castricum bezettingsproblemen door een te lage bezetting van De Lelie en De Enterij. Desondanks is er in Heiloo de roep om te komen tot een tweede sporthal, waarover later meer.

GYMZALEN

Ook het gebruik van de gymzalen is in kaart gebracht en in de volgende figuur weergegeven. Voor de meeste gymzalen geldt dat deze voldoende tot goed bezet zijn. Er zijn slechts twee gymzalen die een te lage bezetting hebben.

Figuur 4: Bezetting gymzalen.

N.B. De bezetting van de GGZ-gymzaal is niet meegenomen in de grafiek. Deze accommodatie is geen gemeentelijk eigendom.

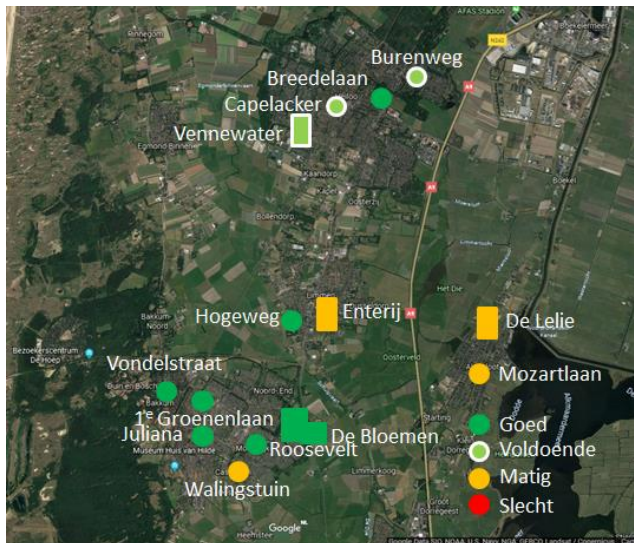
ZWEMBAD

Ook zwembad de Witte Brug in Castricum is een binnensportaccommodatie. Er vindt een afzonderlijk onderzoek plaats naar de toekomst van dit zwembad. Met dat onderzoek, dat wordt uitgevoerd door Olco, zijn aanbod, gebruik en exploitatie van De Witte Brug gedetailleerd in kaart gebracht. Ook zijn meerdere scenario's voor toekomst van het zwembad uitgewerkt. De rapportage van Olco verschijnt ongeveer tegelijkertijd met het eindrapport over de binnensport. Om deze redenen wordt de huidige situatie van het zwembad De Witte Brug slechts zijdelings meegenomen in onze rapportage. Bij het ontwerp voor de toekomstige exploitatieopzet voor de binnensport is echter terdege rekening gehouden met het zwembad en de toekomst daarvan.

BEZETTING NAAR KERNEN

De bezetting is ook schematisch weergegeven naar kernen. In de volgende figuur is per accommodatie (d.m.v. kleurstelling) aangegeven hoe de bezetting is. Sterk samengevat is de bezetting in de kern Akersloot te laag en die in Limmen ook. De bezetting in Heiloo is over het algemeen voldoende en die in de kern Castricum goed (m.u.v. Walingstuin).

Figuur 5: Bezetting naar kernen.

2.5 BEHEER EN EXPLOITATIE

Wat direct opvalt in het beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties in Castricum en Heiloo is de diversiteit. Die diversiteit heeft betrekking op de beheervormen, op de afspraken die gemeente en exploitanten hebben gemaakt, op de duur van de overeenkomsten en op de verdeling van de kosten.

DE BLOEMEN

De accommodatie De Bloemen wordt voor eigen rekening en risico beheerd en geëxploiteerd door de vof De Bloemen. Deze firma huurt de accommodatie van de gemeente Castricum, met uitzondering van het horecadeel. Het horecadeel van de accommodatie is in erfpacht aan de exploitant uitgegeven. Bijzonder aan de constructie van De Bloemen is dat eigenlijk alle kosten (zowel exploitatiekosten als eigenaarslasten, met uitzondering van de kapitaallasten) voor rekening komen van de exploitant, die daarenboven geen exploitatievergoeding ontvangt. Dit is een vrij unieke situatie in Nederland. Verder geldt dat de overeenkomsten met de exploitant enkele jaren geleden zijn verlengd en een looptijd hebben tot medio 2035.

DE ENTERIJ

De Enterij en zwembad De Witte Brug worden beheerd en geëxploiteerd door de 'Stichting tot Beheer en Exploitatie van Sport- en Recreatiebaden alsmede andere sportcentra in de gemeente Castricum'. Met deze stichting is een overeenkomst afgesloten met als belangrijke kenmerken:

- De Enterij en De Witte Brug worden om niet gehuurd van de gemeente.
- De stichting is verantwoordelijk voor alle exploitatiekosten, de gemeente voor de eigenaarslasten.
- In principe ontvangt de stichting geen exploitatiebijdrage voor de exploitatie van De Enterij. Echter, mocht de stichting niet kostendekkend kunnen exploiteren, dan komt het exploitatietekort voor rekening van de gemeente, tot een maximum van € 15.000,-. Voor de exploitatie van het zwembad ontvangt de stichting wel een exploitatiebijdrage.

DE LELIE

De accommodatie De Lelie wordt beheerd en geëxploiteerd door de vof Neeft en de Zeeuw. Deze firma betaalt een vergoeding voor die delen van de accommodatie die zij exploiteren (sporthal, horeca en sociaal-culturele ruimten) en ontvangt een exploitatiebijdrage van de gemeente. Buiten deze bijdrage wordt voor eigen rekening en risico geëxploiteerd.

HET VENNEWATER

Voor Het Vennewater geldt dat SRO Kennemerland verantwoordelijk is voor de administratieve verhuur van de hal (en ook de gymzalen in Heiloo). Het toezicht op het gebruik vindt plaats door middel van sleutelbeheer. Het exploitatierisico van deze hal ligt bij de gemeente Heiloo. In wezen geldt dat de gemeente Heiloo op dit moment de exploitant is van de hal en onderdelen van de beheertaken (schoonmaak, administratieve verhuur, horeca) heeft uitbesteed.

GYMZALEN

De gymzalen in Castricum worden door de gemeente verhuurd. Het sleutelbeheer ligt bij de vof De Bloemen die daar een beperkte vergoeding voor ontvangt. In Heiloo wordt verhuurd door SRO Kennemerland.

Wat verder van belang is, is dat de overeenkomsten met veel exploitanten (behalve De Bloemen) op dit moment tijdelijke overeenkomsten zijn. De overeenkomsten met de exploitanten van De Lelie en De Enterij lopen medio volgend jaar af. Dat geldt ook voor de overeenkomst met SRO Kennemerland. De horecaexploitant van Het Vennewater (firma de Wit) heeft aangegeven medio volgend jaar te stoppen met de exploitatie.

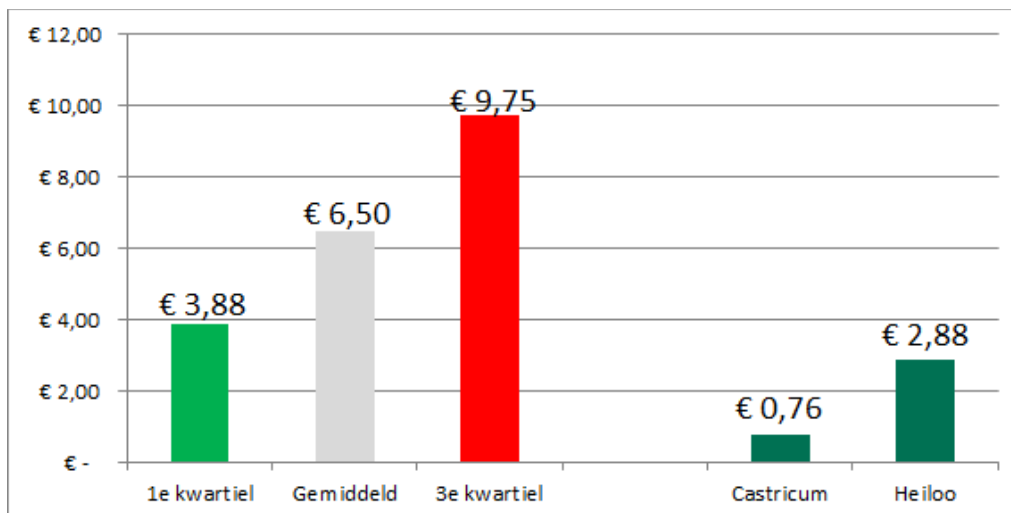
STERKE EN ZWAKKE PUNTEN

De huidige wijze waarop het beheer en exploitatie is geregeld, kent enkele sterke en zwakke punten. Dat zijn:

Sterke punten

- Beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties is in beide gemeenten op dit moment zeer efficiënt. De instandhoudingskosten voor zowel Castricum als Heiloo zijn laag. De kosten zijn zelfs dermate laag dat een verandering van de beheer- en exploitatieopzet van de accommodaties hoogstwaarschijnlijk niet tot lagere kosten voor de gemeenten zal leiden (een verhoging van de kosten is waarschijnlijker). In de volgende figuur zijn de kosten voor beide gemeenten voor de instandhouding van de sporthallen uitgedrukt in een bedrag per inwoner. Die kosten zijn vergeleken met de kosten die andere gemeenten maken voor de instandhouding van sporthallen en sportzalen. Daarbij is het gemiddelde van die andere gemeenten weergegeven, het eerste kwartiel (de gemeenten die relatief weinig betalen) en het derde kwartiel (de gemeenten die relatief veel betalen).

Figuur 6: Instandhoudingskosten sporthallen gemeenten Castricum en Heiloo, vergeleken met andere gemeenten.

- Ondanks de lage instandhoudingskosten hebben de beide gemeenten voldoende zeggenschap over een aantal cruciale aspecten van het beheer. Het betreft de tarieven en het rooster/de programmering. Voor beide onderwerpen geldt dat de exploitanten gehouden zijn de richtlijnen en besluiten van de beide gemeenten aan te houden.

- Het beroep op ambtelijke capaciteit is relatief beperkt.

Zwakke punten

- Door de verschillen in afspraken met de verschillende exploitanten is er op dit moment geen sprake van een gelijk speelveld. Sommige exploitanten dragen (aanmerkelijk) meer kosten dan andere exploitanten.
- Het is nauwelijks mogelijk om gemeentebreed of over de grenzen van de gemeenten heen tot goede afspraken te komen over de verdeling van de halcapaciteit. De 'overloopfunctie' die De Enterij zou kunnen vervullen voor gebruikers uit bijvoorbeeld Castricum en Heiloo komt bijvoorbeeld maar moeilijk uit de verf.
- Door de diversiteit in het beheer en de matige bezetting in Akersloot en Limmen is er inmiddels sprake van concurrentie tussen de verschillende sporthallen. Alle exploitanten streven een zo goed mogelijke bezetting na en zijn actief op dezelfde markt.
- Het beheer van Het Vennewater is versnipperd. Beheertaken vinden plaats door de gemeente, door SRO, door een schoonmaakbedrijf en een horeca-exploitant. De onbemande verhuur in deze accommodatie leidt tot vandalisme.

2.6 SAMENVATTEND

Samenvattend geldt dat de huidige situatie van de binnensportaccommodaties in Castricum en Heiloo redelijk positief is. De gemeenten beschikken over een functioneel en goed gespreid aanbod aan accommodaties, waarbij het aanbod in Castricum ruimer is dan in Heiloo. Voor de meeste accommodaties geldt dat de bezetting op orde is. Dat neemt niet weg dat sprake is van overcapaciteit in Akersloot en Limmen. Beheer en exploitatie zijn op dit moment versnipperd. Elke accommodatie wordt anders beheerd en geëxploiteerd en de afspraken met de exploitanten zijn voor elke accommodatie anders.

3 BOUWSTENEN VOOR EEN EXPLOITATIEVISIE

3.1 INLEIDING

De keuze voor de toekomstige beheer- en exploitatieopzet is verregaand afhankelijk van de volgende factoren:

- De ontwikkeling van de vraag/behoefte aan binnensportaccommodaties, waarbij onderscheid wordt gemaakt naar de omvang van de vraag/behoefte en de aard van de vraag/behoefte. De vraag/behoefte en de daaruit te verwachten bedrijfsdrukke bepalen in hoge mate welke exploitatievorm de meest geschikte is. Ter illustratie: als nu of in de toekomst sprake is van onvoldoende bezetting, dan is het verhogen van de bezettingsgraad onderdeel van de opdracht voor een toekomstige exploitant/beherende instelling. Dat veronderstelt een ondernemende en actieve rol van de toekomstige beherende instelling en veronderstelt wellicht ook dat overkoepelend over de accommodaties naar de bezetting wordt gekeken.
- De doelstelling van beide gemeenten op het gebied van bewegen, sporten, sportaccommodaties en financiën. Als bijvoorbeeld de nadruk ligt op de financiën, dan moet gekozen worden voor de meest efficiënte opzet. Als maatschappelijke doelstellingen het belangrijkste zijn, kunnen weer andere keuzes worden gemaakt.
- De sterke en zwakke punten van de huidige situatie.

In dit hoofdstuk passeert elk van deze onderwerpen kort de revue.

3.2 DE OMVANG VAN DE VRAAG/BEHOEFTE

De toekomstige omvang van de vraag/behoefte aan binnensportaccommodaties wordt bepaald door:

- De ontwikkeling van het aantal inwoners en de samenstelling van de bevolking naar leeftijdsgroepen.
- De leerlingenprognoses in het onderwijs.
- De aantrekkingskracht van de grote zaalsporten en hun verenigingen.

Elk van deze onderwerpen wordt in deze paragraaf kort toegelicht.

DE BEVOLKINGSPROGNOSE

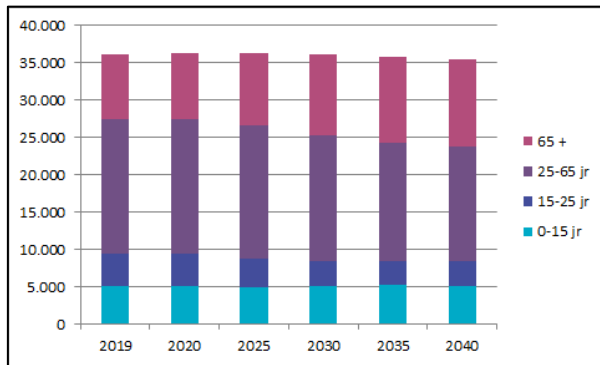
Het aantal inwoners van Castricum en Heiloo tezamen zal de komende jaren iets stijgen. Daarbij geldt dat er verschillen zijn tussen de beide gemeenten. Voor Castricum geldt dat het aantal inwoners de komende jaren iets zal toenemen, waarna een kleine daling wordt verwacht. Voor Heiloo wordt een stijging van het aantal inwoners verwacht.

Verder geldt dat de samenstelling van de bevolking de komende jaren zal wijzigen. Vooral de toename van het aantal 65- en 75-plussers springt in het oog. In Castricum neemt het aantal 75-plussers tot het jaar 2040 met 80% toe. In Heiloo zal sprake zijn van een verdubbeling van deze groep.

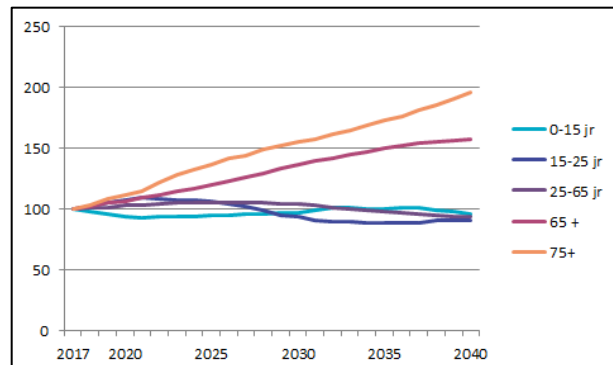
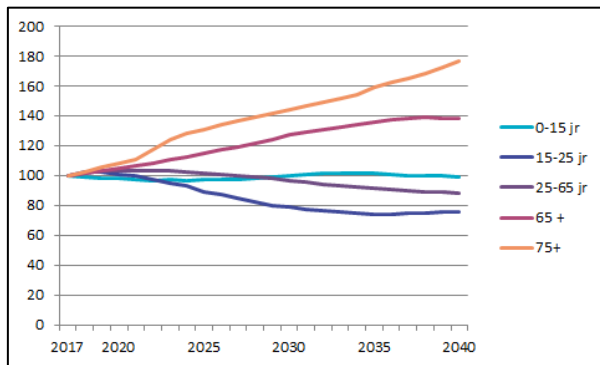
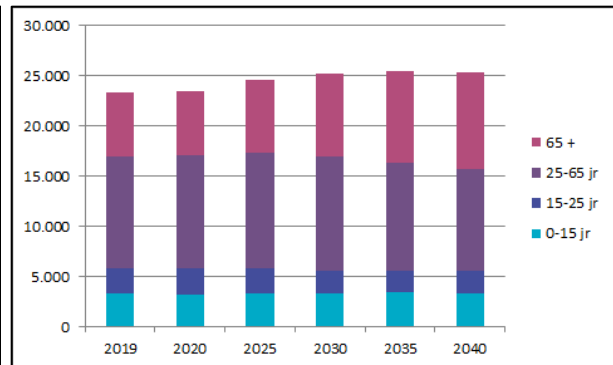
In de volgende figuren is de bevolkingsontwikkeling voor beide gemeenten weergegeven. Eerst is het aantal inwoners naar leeftijd in absolute zin weergegeven. Daarna is de relatieve toe- of afname per leeftijdsgroep weergegeven.

Figuur 7: Bevolkingsprognoses Castricum en Heiloo.

Castricum

Heiloo

Een verandering van het aantal inwoners vertaalt zich overigens niet 1 op 1 naar de behoefte aan binnensportaccommodaties. De groeiende groep senioren heeft andere behoeftes dan bijvoorbeeld kinderen en volwassenen en de sportdeelname onder deze groep is ook lager. Die sportdeelname onder senioren stijgt overigens wel.

DE LEERLINGENPROGNOSES

Beide gemeenten hebben recent leerlingenprognoses opgesteld voor zowel het Primair als het Voortgezet Onderwijs. Samengevat geldt:

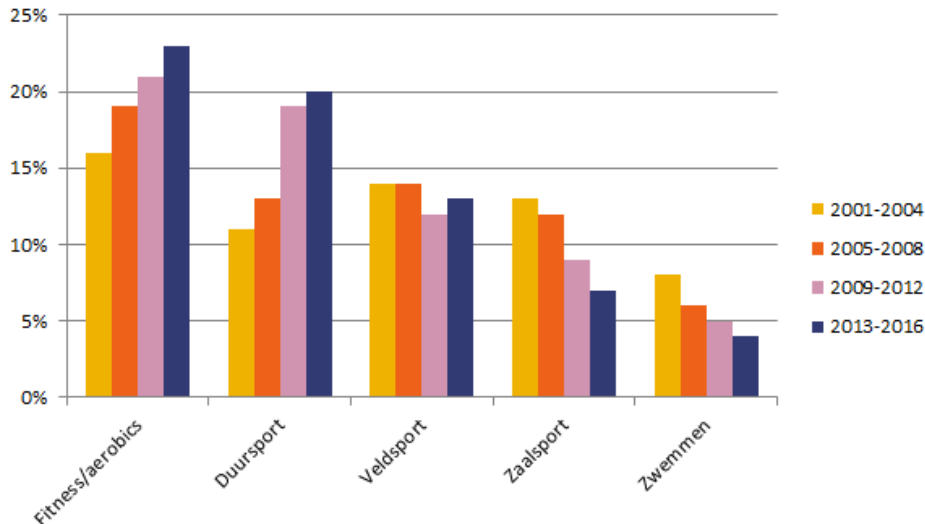
- Primair Onderwijs:
  - Kern Castricum: Het aantal leerlingen neemt de komende jaren toe om vervolgens te gaan dalen. Rond het jaar 2028 komt er een omslagpunt waarna het aantal leerlingen lager zal zijn dan nu het geval is.
  - Kern Limmen: In Limmen zal het aantal leerlingen fors toenemen. Op het hoogtepunt (rond het jaar 2029) is het aantal leerlingen met circa 1/3 toegenomen.
  - Kern Akersloot: Het aantal leerlingen in de kern Akersloot blijft min of meer stabiel.
  - Gemeente Heiloo: In de gemeente Heiloo zal het aantal leerlingen naar verwachting met circa 8% gaan stijgen.
- Voortgezet Onderwijs:
  - Voor zowel Castricum als Heiloo wordt een daling verwacht van het aantal leerlingen in het Voorgezet Onderwijs.

DE ZAALSPORTEN

Ondanks een toename van de Nederlandse bevolking daalt landelijk het aantal leden van binnensportverenigingen van de bij NOC*NSF aangesloten bonden. Het aantal leden van deze bonden gezamenlijk daalt al enkele jaren. Als de sporten die afhankelijk zijn van binnensportaccommodaties (badminton, basketbal,

gymnastiek, handbal, korfbal, volleybal en zaalvoetbal) worden verbijzonderd, dan zien we een iets grotere daling. Het aantal leden van deze verenigingen daalt landelijk gemiddeld met bijna 1% per jaar.

Figuur 8: Landelijke deelname aan sport naar hoofdgroepen.

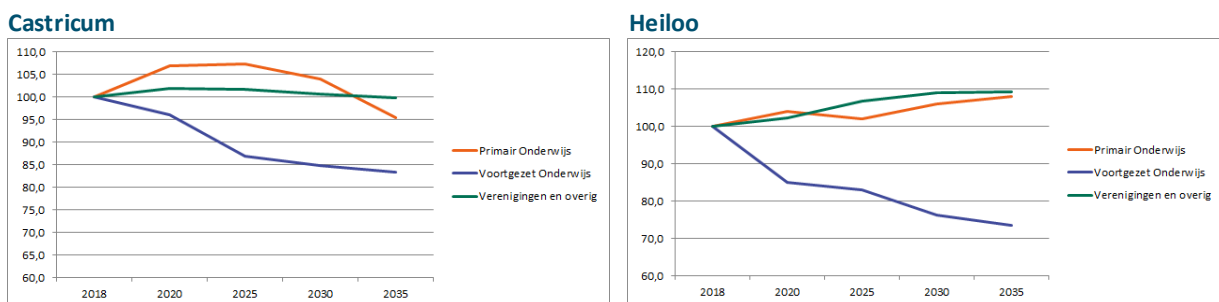

Een krimp van de binnensporten is ook waarneembaar in Castricum. De exploitanten in Castricum maken allen melding van een achteruitgang. Voor Heiloo geldt dit niet en is eerder een stijging dan een daling waarneembaar. De landelijke terugval in ledenaantallen zal daarom naar verwachting ook doorzetten in Castricum. Voor Heiloo wordt dat niet verwacht.

SAMENVATTEND

Op basis van deze trends, de veranderingen van het aantal inwoners, de samenstelling van de bevolking naar leeftijdsgroepen en de leerlingenprognoses is een becijfering gemaakt van de te verwachten groei of krimp van de vraag/behoefte aan binnensportaccommodaties. Daarbij is onderscheid gemaakt naar de behoefte vanuit het onderwijs (uitgesplitst naar Primair en Voortgezet Onderwijs) en de behoefte vanuit verenigingen en overige gebruikers. De behoefte is uitgedrukt in een indexcijfer (2018 = 100) en de procentuele stijging of daling is ook weergegeven.

Figuur 9: Ontwikkeling in de omvang van de vraag/behoefte aan binnensportaccommodatie.

In zijn totaliteit zal de vraag/behoefte in Castricum waarschijnlijk iets dalen. De vraag/behoefte vanuit verenigingen zal enigszins afnemen, die vanuit het Voortgezet Onderwijs zal flink afnemen. In Heiloo stijgt de vraag/behoefte licht en er vindt een verschuiving plaats. De vraag/behoefte vanuit het Voortgezet Onderwijs neemt af, die vanuit het Primair Onderwijs, de verenigingen en overige gebruikers zal toenemen. De druk op de toch al populaire avonduren in de accommodaties in Heiloo zal dus verder toenemen.

3.3 DE AARD VAN DE BEHOEFTE

ONDERWIJS

Bewegen en sporten binnen het onderwijs is volop in verandering. Binnen het Primaire Onderwijs bijvoorbeeld worden de bewegingslessen anders ingericht dan in het verleden. De veranderingen kunnen als volgt worden samengevat:

- Van klassikaal onderwijs, naar kleinere groepen die tegelijkertijd verschillende beweegvormen en beweeglijnen beoefenen.
- Van uitsluitend de verplichte klokuren in de gymzaal, naar ook bewegen op andere momenten en andere locaties.
- Van de traditionele sporten naar ook meer moderne sporten zoals free runnen, survival, et cetera.

Ook binnen het Voortgezet Onderwijs zijn deze veranderingen zichtbaar. De veranderende kijk op bewegen en sporten heeft ook gevolgen voor de behoefte aan binnensportaccommodaties. Gymzalen, met de traditionele belijning en de traditionele toestellen zijn onvoldoende functioneel. De gymzalen zijn nog te zeer gericht op het klassikale onderwijs en de traditionele sporten. Voor de komende jaren is de wens veel meer:

- Binnensportaccommodaties die kunnen worden verdeeld in meerdere (vier) vlakken, waar kleinere groepen gelijktijdig verschillende vormen van bewegen of sporten kunnen beoefenen.
- Grotere flexibiliteit in het gebruik van toestellen en materialen (bijvoorbeeld touwen kunnen verplaatsen naar elk van de vier vlakken).
- Ruimer assortiment in toestellen, materialen en attributen voor modernere vormen van sporten en bewegen.
- Gebruik van audiovisuele hulpmiddelen.

VERENIGINGEN

De vraag/behoefte vanuit verenigingen is ook aan verandering onderhevig. Steeds meer verenigingen oriënteren zich op:

- Andere vormen van lidmaatschap die uitgaan van meer variatie (meerdere vormen van sporten en bewegen aanbieden) en minder verplichtingen.
- Een bijdrage aan het sociale domein.
- Andere trainingsvormen, die inmiddels sterke gelijkenis vertonen met het moderne bewegingsonderwijs.
- Onderlinge samenwerking en samenwerking met andere maatschappelijke instellingen.

3.4 DE GEMEENTELIJKE DOELSTELLINGEN

Castricum en Heiloo hebben in meerdere documenten hun doelstellingen en ambities op het gebied van bewegen en sporten neergelegd. Daaruit blijkt dat er verschillen bestaan tussen de beide gemeenten. Grofweg geldt het volgende:

CASTRICUM

Castricum zet zwaar in op sport en bewegen als middel binnen het sociale domein. Steekwoorden die het beleid in Castricum typeren zijn 'sport en WMO', 'gezondheid en vitaliteit', 'samenwerking met onderwijs en welzijn' en 'inzet op mensen met een beperking'. Daarnaast wordt ingezet op multifunctionele accommodaties, het voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen en de totstandkoming van een makelpunt.

HEILOO

In Heiloo worden iets andere accenten gelegd. Ook Heiloo ziet een brede functie voor sport, maar minder binnen het sociale domein. Het sportbeleid in Heiloo is ook wat praktischer van aard dan dat van Castricum en richt zich ook op de afbakening tussen de rol van de gemeente en die van de verenigingen. De gemeente verbindt, faciliteert en beperkt de hoeveelheid regels, terwijl veel zelfredzaamheid wordt verwacht van het

maatschappelijke middenveld (verenigingen en maatschappelijke instellingen). Heiloo lijkt ook meer in te zetten op een goede bezetting van de accommodaties en efficiency dan Castricum.

3.5 SAMENVATTEND

Samenvattend gelden de volgende uitgangspunten voor de toekomstige beheer- en exploitatieopzet:

KERNOVERSTIJGEND VERHUREN

De totale vraag/behoefte aan binnensportaccommodaties in Castricum en Heiloo neemt niet of nauwelijks toe, met verschillen tussen Castricum en Heiloo. In Castricum blijft de vraag/behoefte op zijn best gelijk, in Heiloo zal de behoefte vanuit verenigingen en het Primair Onderwijs toenemen. Dit veronderstelt direct dat de overcapaciteit in Limmen en vooral in Akersloot, bij ongewijzigd beleid, in stand blijft of zelfs toeneemt. Aan de andere kant is er in Heiloo de roep om een tweede sporthal en is De Bloemen goed bezet.

Het is wenselijk dat in ieder geval De Enterij, maar bij voorkeur ook De Lelie worden ingezet als 'overloop' voor Castricum en Heiloo. Een tekort in die kernen kan dan gedeeltelijk worden opgevangen in Limmen en Akersloot. Dit veronderstelt dat de verhuur en het inroosteren kern- en gemeente-overstijgend gaan plaatsvinden. Dat kan door afspraken en goede samenwerking tussen verschillende exploitanten, maar het is effectiever als één exploitant de scepter zwaait over alle accommodaties. Voor wat betreft De Lelie moet worden opgemerkt dat die overloopfunctie eigenlijk alleen geldt voor volwassen sporters. De afstand tussen Akersloot enerzijds en Limmen en Heiloo anderzijds is te groot en de route onvoldoende geschikt voor veilig fietsverkeer voor kinderen.

DE BLOEMEN ONGEWIJZIGD

In 2015 is de overeenkomst (huur en erfpacht) met vof De Bloemen verlengd tot medio 2035. Vof De Bloemen is in principe nog steeds tevreden over deze verlenging, zij het dat deze firma van tijd tot tijd bezwaar maakt tegen bevoordeling van andere exploitanten binnen de gemeente. Verder geldt dat de bezetting van de sporthal en sportzaal goed zijn en dat de constructie financieel voordelig is voor de gemeente. 'Last-but-not-least' geldt dat - als de gemeente Castricum vroegtijdig afscheid zou willen nemen van deze exploitant - daar een afkoopsom tegenover zal moeten staan.

Kortom, alhoewel het wenselijk is dat meer kernoverstijgend verhuurd gaat worden, wordt niet gepleit voor het 'openbreken' van de overeenkomst met vof De Bloemen. Eventuele voordelen wegen niet op tegen de te verwachten financiële nadelen.

Dit uitgangspunt kan overigens veranderen als de gemeente Castricum kiest voor het verplaatsen van de sporthal. In het onderzoek naar de toekomst van De Witte Brug is één van de opties een nieuw multifunctioneel sportcentrum Noord-End Castricum. In die optie zal het sportcentrum bestaan uit een nieuw zwembad en vervangende nieuwbouw voor De Bloemen. Overigens gaat het bij nieuwbouw van sporthal de Bloemen niet om een vergroting van de capaciteit en het vloeroppervlak, maar om een verplaatsing/vervangende nieuwbouw. Als de gemeente zou besluiten tot realisatie van dit sportcentrum, dan zijn er sterke argumenten om dit sportcentrum door een andere partij dan vof De Bloemen te laten exploiteren.

SECTOROVERSTIJGENDE SAMENWERKING

Voorals in Castricum, maar waarschijnlijk ook in Heiloo, zullen bewegen en sport steeds meer worden ingezet als instrumenten in het sociale domein. In beide gemeenten gebeurt dat al, maar verwacht mag worden dat dit ook wordt uitgebreid naar de binnensport en dat de activiteiten meer in arrangementsvorm zullen worden aangeboden. Die arrangements bestaan uit een afwisselend programma van beweegactiviteiten, in combinatie met ontmoeten, leefstijlinterventie en (vrijwilligers)werk.

Dergelijke arrangements komen vooral tot hun recht in accommodaties en omgevingen waar binnen- en buitensport, onderwijs, welzijn en zorg in combinatie aangeboden kunnen worden. Vooral De Bloemen en Het Vennewater zijn dergelijke omgevingen.

Een succesvolle functie voor bewegen en sport in het sociale domein staat of valt met nauwe samenwerking tussen de verschillende sectoren, in ieder geval bij De Bloemen en Het Vennewater. De toekomstige beheeropzet voor de binnensport mag deze sectoroverstijgende samenwerking niet in de weg staan.

EFFICIENCY

Alhoewel beide gemeenten, in meer of mindere mate inzetten op het sociale domein, blijft een efficiënte exploitatieopzet van belang. Wij hebben met dit project niet de indruk gekregen dat binnen Castricum en Heiloo de bereidheid bestaat om financieel substantieel meer bij te dragen aan beheer en exploitatie van de binnensport dan nu het geval is. Dit veronderstelt ook dat – als zich mogelijkheden voordoen – overcapaciteit (bij voorkeur gymzalen) in Akersloot en Limmen afgebouwd moet worden.

OP AFSTAND

In beide gemeenten geldt dat beheer en exploitatie van sportaccommodaties niet als kerntaak wordt gezien. De gemeenten voelen zich verantwoordelijk voor een goed aanbod van accommodaties, maar de instandhouding/de exploitatie ervan wordt niet als kerntaak gezien. Beheer en exploitatie wordt bij voorkeur neergelegd bij derden. Met dit project hebben wij geen argumenten gevonden om deze beleidslijn te wijzigen.

Dit houdt direct in dat beide gemeenten beheer en exploitatie van de binnensport ook in de toekomst op afstand willen zetten/houden. Dat is op dit moment al het geval voor De Lelie, De Enterij en De Bloemen, maar nog niet voor Het Vennewater en voor de gymzalen. Overigens geldt dat het onderzoek naar de toekomst van De Witte Brug tot een vergelijkbare conclusie heeft geleid. Ook voor De Witte Brug wordt geadviseerd om de exploitatie ervan op afstand te zetten.

3.6 DE TWEDE SPORTHAL IN HEILOO

Binnen de gemeente Heiloo leeft de roep om een tweede sporthal. Deze roep is vooral afkomstig van de hockeyvereniging en de zaalvoetbalvereniging. Ook de basketbalvereniging wenst uren in een nieuwe sporthal, zij het in mindere mate dan de hockey en zaalvoetbal. Deze verenigingen hebben – via de Sportraad Heiloo – een onderbouwing gegeven van hun behoefte aan een tweede sporthal. Elke vereniging heeft aangegeven hoeveel uren zij extra per jaar (bovenop het aantal uren dat zij op dit moment gebruik maken van Het Vennewater) gebruik willen maken van een sporthal. Sterk samengevat geven de verenigingen de volgende behoefte aan:

- De Terriërs (hockey) 1.935 uren
- HZV (zaalvoetbal) 2.121 uren
- Flashing (basketbal) 400 uren
- **Totaal 4.456 uren**

Wij hebben nog geen toets kunnen uitvoeren naar de juistheid van deze extra behoefte. We hebben dus als aanname gehanteerd dat dit reële wensen zijn van de betreffende verenigingen. Daarvan uitgaande kan geen andere conclusie worden getrokken dan dat het aangegeven aantal uren substantieel is. Eerder in dit rapport is aangegeven dat een sporthal een bezetting nodig heeft van ongeveer 2.000 uren per jaar om acceptabele exploitatieresultaten te behalen. Het aantal uren dat de verenigingen uit Heiloo extra willen huisvesten is in theorie dus ruim voldoende om 2 extra sporthallen te kunnen exploiteren.

Er zijn echter een paar omstandigheden die tot een andere conclusie leiden. Die omstandigheden zijn:

- De drie verenigingen (Terriërs, HZV en Flashing) hebben hun behoeftes aan extra haluren nog niet onderling afgestemd. Het weergegeven aantal uren geven de behoefte per vereniging aan, zonder dat rekening is gehouden met de behoefte van de andere verenigingen. Wij hebben de behoeftes van de verschillende verenigingen omgezet in een bezettingsrooster (zie bijlage). Uit die exercitie is het volgende gebleken:
  - Er zitten driedubbeltellingen in de opgave van het aantal uren. Alle drie de verenigingen willen de beschikking krijgen over een extra sporthal op nagenoeg exact dezelfde momenten (de populaire avonduren en de weekenden). De capaciteit van een tweede sporthal is vanzelfsprekend beperkt in die

populaire uren. In totaal kunnen bijna 1.400 uren van de gevraagde 4.456 uren worden ondergebracht in een tweede sporthal. Dat is nog steeds een substantieel aantal uren, maar veel minder dan gevraagd.

- Een flink aantal van de door de verenigingen extra gevraagde uren is in de huidige situatie gehuisvest in sporthallen en gymzalen in Castricum en Heiloo of omliggende gemeenten (Egmond aan Zee). Het huisvesten van die activiteiten in een eventuele tweede sporthal in Heiloo leidt dus voor een deel tot verplaatsen van het gebruik. Vanzelfsprekend is de wens van de verenigingen om in de eigen gemeente te sporten begrijpelijk (zeker voor de jeugd), maar een tweede sporthal in Heiloo leidt tot minder gebruik van de gymzalen in Heiloo en sporthallen in Castricum en Egmond aan Zee.
- Er zal geen sprake zijn van een noemenswaardige bezetting van de tweede sporthal overdag. De matige bezetting overdag is voor de bestaande sporthal Het Vennewater al een probleem. In de tweede sporthal zal dit probleem groter zijn. Eigenlijk kan de realisatie van een tweede sporthal alleen hand in hand gaan met het afstoten van minstens twee gymzalen in Heiloo.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek is het niet verstandig om nu een besluit te nemen over het al dan niet realiseren van een tweede sporthal. Een meer diepgaande haalbaarheidsstudie zal daarover meer duidelijkheid moeten bieden. Bovendien geldt dat het verstandig zou zijn om eerst de effecten van een andere wijze van beheren en exploiteren af te wachten (zoals in dit rapport wordt voorgesteld). Die andere wijze van beheren en exploiteren kan de druk op Het Vennewater immers verlichten. Dit neemt niet weg dat – op basis van het uitgevoerde onderzoek – een aantal plussen en minnen van een tweede sporthal op een rijtje gezet kan worden.

ARGUMENTEN VOOR EEN TWEDE HAL

Er zijn enkele argumenten die pleiten voor de realisatie van een tweede sporthal in Heiloo. Die argumenten zijn:

- De hockeysport is een belangrijke sport in Heiloo. 3,3 % van de bevolking van Heiloo is lid van de hockeyvereniging. Ook HZV is een vereniging met betekenis. HZV heeft inmiddels 32 teams die deelnemen aan de zaalvoetbalcompetitie. Bij elkaar vertegenwoordigen deze verenigingen een belangrijke maatschappelijke functie.
- Het is voor de Terriers niet mogelijk om voldoende uren te huren in de sporthallen in Heiloo en omgeving voor het binnenseizoen (medio november t/m medio februari). De capaciteit in Heiloo en omgeving is eenvoudigweg te beperkt. Bovendien zijn gymzalen ongeschikt voor zaalhockey.
- Zaalhockey wordt steeds meer een op zichzelf staande pijler binnen de hockeysport. Verwacht mag worden dat het zaalseizoen op termijn een langere periode zal beslaan. Als dat gebeurt wordt het tekort aan zaalcapaciteit nog groter.
- De zaalvoetbalvereniging maakt op dit moment veel gebruik van sporthallen in de omgeving, vooral van de sporthal in Egmond aan Zee. De Sportraad Heiloo heeft aangegeven dat deze vereniging het liefst gehuisvest wil worden in de eigen gemeente.
- De basketbalvereniging Flashing maakt nu veel gebruik van gymzalen, die minder geschikt zijn voor deze sport (althans voor de volwassen sporters).
- Alhoewel de bezetting van Het Vennewater een krappe voldoende krijgt, geldt dit niet voor het gebruik door verenigingen. Tijdens de populaire uren kent Het Vennewater een goede bezetting. Die bezetting kan nog iets verbeteren (als alle verenigingen bereid zijn om mee te werken aan een beter rooster), maar niet heel veel.
- De vraag/behoefte vanuit verenigingen in Heiloo naar binnensportcapaciteit zal de komende jaren toenemen.

ARGUMENTEN TEGEN EEN TWEDE HAL

- De bezetting van de tweede hal zal eenvoudigweg onvoldoende zijn voor een goede exploitatie. Op basis van de behoefte van de Terriers, de zaalvoetbal en basketbal, verwachten wij dat deze tweede hal ongeveer 1.400 uren per jaar zal worden gebruikt. De optelsom van alle wensen van de drie verenigingen leidt weliswaar tot een veel hoger aantal uren, maar de verenigingen claimen het gebruik op dezelfde uren (de populaire uren). Een te verwachten bezetting van 1.400 uren is gewoonweg te weinig om te komen tot een goede exploitatie.

- In Limmen ligt De Enterij en in Akersloot De Lelie. Dit zijn beiden matig bezette accommodaties. Een deel van de behoefte van de verenigingen in Heiloo kan worden ingevuld als het rooster van deze accommodaties opnieuw wordt vastgesteld in samenhang met de roosters van Het Vennewater en De Bloemen.
- Gegeven de wens om ook zaalvoetbal in de accommodatie te huisvesten en competities te organiseren (zowel hockey, als zaalvoetbal, als basketbal), gelden bepaalde eisen aan accommodatie en installatietechniek. Er dient in dat geval een volwaardige multifunctionele sporthal te worden gebouwd die voldoet aan de hedendaagse sporttechnische eisen van de verschillende bonden. De betrokkenheid van de gemeente bij de eventuele realisatie van een nieuwe sporthal houdt ook in dat hoge eisen worden gesteld aan duurzaamheid (BENG). Gegeven die eisen en gegeven het huidige prijspeil van de bouwkosten, verwachten wij dat de stichtingskosten voor de tweede sporthal circa € 4,5 tot € 5 miljoen exclusief BTW zullen bedragen.
- De eigenaarslasten (kapitaallasten, voorziening groot onderhoud), plus het te verwachten exploitatietekort van de tweede hal, ramen wij op minstens € 350.000,-- per jaar (zie bijlage). Dat bedrag zal de gemeente Heiloo jaarlijks moeten bijdragen aan de instandhouding van de tweede sporthal.
- Een deel van het te verwachten gebruik van de tweede sporthal gaat ten koste van de bezetting van andere accommodaties in Castricum, Heiloo en omliggende gemeenten. Op die plaatsen zal de exploitatie verslechteren.

3.7 AKERSLOOT

De toekomstbestendigheid van de sporthal De Lelie blijft – ook als veranderingen in de beheer- en exploitatieopzet worden doorgevoerd – twijfelachtig. De sporthal is matig bezet en er moeten geen overspannen verwachtingen worden gewekt van de overloofunctie voor Heiloo en Castricum. Ook een overloofunctie vanuit Uitgeest (met dit project overigens niet onderzocht) zal waarschijnlijk geen soelaas bieden.

Een toekomstbestendige sportinfrastructuur voor de kerk Akersloot is waarschijnlijker als binnen de kern wordt gestreefd naar clustering van binnen- en buitensportvoorzieningen. Het sportpark Cloppenburg kan in die benadering uitgroeien naar een sportieve omgeving voor binnen- en buitensport voor zowel onderwijs als verenigingen. De huidige sporthal zou dan naar die locatie kunnen worden verplaatst, zij het in een kleinere variant die voldoet aan de behoefte. Het is wenselijk dat binnen de kern wordt onderzocht of er voldoende draagvlak is voor een dergelijke ontwikkeling.

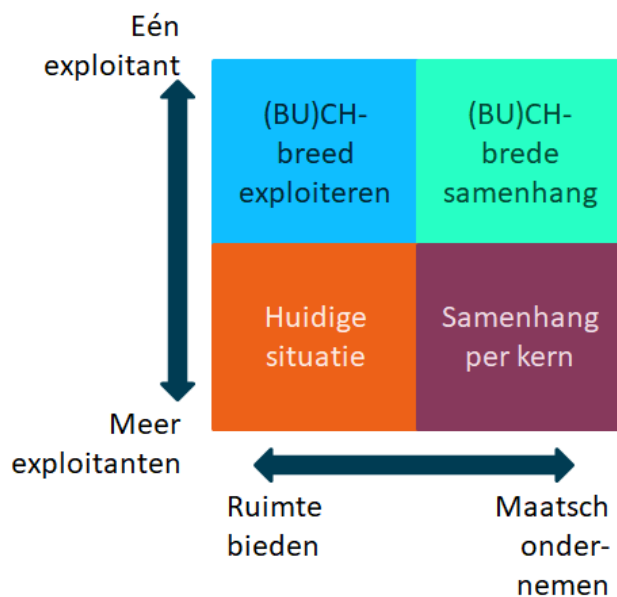
4 SCENARIO'S VOOR BEHEER EN EXPLOITATIE

4.1 INLEIDING

Op basis van de uitgangspunten van het vorige hoofdstuk en de huidige situatie zijn vier scenario's opgesteld voor de toekomstige wijze van beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties in Heiloo en Castricum. De scenario's verschillen van elkaar op de volgende punten:

- Het aantal exploitanten, waarbij onderscheid wordt gemaakt naar één exploitant voor alle binnensportaccommodaties in Heiloo en Castricum (gymzalen, sporthallen en wellicht ook de zwembaden) of meerdere exploitanten (zoals in de huidige situatie).
- De beheeropdracht waarbij onderscheid wordt gemaakt naar uitsluitend ruimte bieden (zoals in de huidige situatie grotendeels het geval is) of naar meer maatschappelijk ondernemen. Daarmee wordt bedoeld dat de exploitant/exploitanten – naast de verhuur aan onderwijs en verenigingen – ook zelf actief, samen met verenigingen en maatschappelijke instellingen, activiteiten op het gebied van sport en bewegen gaan aanbieden binnen het sociale domein.

In schema:

In dit hoofdstuk wordt elk van de scenario's kort toegelicht. Ter inleiding daarop nog het volgende:

- Bij het ontwikkelen van de scenario's is nog geen voorschot genomen op de toekomst van zwembad De Witte Brug (aard en omvang, nieuwbouw, renovatie, et centra). Immers, bij het opstellen van dit rapport bestond nog geen duidelijkheid over de toekomst van De Witte Brug. Dit neemt niet weg dat in dit rapport per scenario is gekeken of de voorgestelde beheer- en exploitatieopzet ook een oplossing zou kunnen bieden voor de exploitatie van De Witte Brug.
- Niet alle scenario's zijn in dezelfde mate uitgewerkt. Daar is een eenvoudige verklaring voor. In scenario 1 bijvoorbeeld, verandert er eigenlijk weinig tot niets ten opzichte van de huidige situatie. Een uitwerking van de gevolgen van scenario 1 is dus uiterst beperkt. Dit geldt ook, zij het in mindere mate voor scenario 3. Voor scenario 2 zijn de gevolgen wel uitgebreid uitgewerkt. In dat scenario verandert er veel, dus zijn de consequenties vanzelfsprekend ook veelomvattender. In scenario 4 verandert er ook veel, maar die veranderingen zijn grotendeels gelijk aan die van scenario 2.

4.2 SCENARIO 1: HANDHAVEN HUIDIGE SITUATIE

4.2.1 DE KERN VAN HET SCENARIO

Op dit moment zijn er verschillende exploitanten actief voor de binnensportaccommodaties in Castricum en Heiloo. Deze versnippering brengt een aantal problemen met zich mee, maar die problemen moeten niet worden overdreven. De huidige situatie heeft als groot voordeel dat de kosten voor de beide gemeenten ronduit laag zijn, terwijl de sportdeelname desondanks hoog is. De kern van dit eerste scenario is dat de situatie van versnippering gehandhaafd blijft. Alle bestaande exploitanten blijven de accommodaties beheren en exploiteren, de gemeente Castricum blijft verantwoordelijk voor het beheer van de gymzalen in Castricum, de gemeente Heiloo voor de gymzalen in Heiloo.

4.2.2 DE GEVOLGEN

Handhaven van de huidige situatie heeft vanzelfsprekend beperkte gevolgen voor bijvoorbeeld personeel, financiën, et cetera. Dat wil niet zeggen dat er niets verandert in dit scenario. Voor Het Vennewater geldt dat het nodige zal veranderen. Deze accommodatie wordt nu beheerd en geëxploiteerd door de gemeente Heiloo. Die gemeente vindt beheer en exploitatie van sportaccommodaties geen kerntaak en wil dat graag op afstand zetten. In scenario 1 moet dus een exploitant gezocht worden voor Het Vennewater.

Voor Het Vennewater geldt bovendien dat de huidige horecaexploitant (de firma de Wit) medio volgend jaar de exploitatie beëindigt. Dat betekent dat zich de kans voordoet om het totale beheer van deze accommodatie bij één partij onder te gaan brengen.

Deze veranderingen hebben gevolgen voor de instandhoudingskosten van Het Vennewater voor de gemeente Heiloo. De belangrijkste gevolgen zijn:

- Beheer en exploitatie van de sporthal zal duurder worden dan in de huidige situatie. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat de toekomstige exploitant een rendement wil maken op deze exploitatie, wat nu niet het geval is.
- De firma de Wit betaalt een aanzienlijk bedrag voor huur en servicekosten voor het horecadeel van Het Vennewater. Door de gewijzigde marktomstandigheden is de kans klein dat een nieuwe exploitant bereid zal zijn om eenzelfde bedrag te betalen. Onze inschatting is dat huur en servicekosten verlaagd moeten worden om een nieuwe exploitant te vinden.

Kortom, scenario 1 'handhaven huidige situatie' is in werkelijkheid iets meer dan de titel suggereert. Scenario 1 betekent dat beheer en exploitatie van Het Vennewater moet worden geborgd. Dat zal leiden tot circa € 30.000,-- aan structurele meerkosten voor de gemeente Heiloo ten opzichte van de huidige situatie. Alle andere scenario's moeten ten opzichte van dit bedrag worden vergeleken.

4.2.3 DE VOOR- EN NADELEN

VOORDELEN

Dit scenario brengt enkele voordelen met zich mee die ook al in hoofdstuk 2 zijn genoemd. Het is zeer efficiënt, desondanks heeft de gemeente een behoorlijke invloed op rooster en tarieven en de inzet van het ambtelijke apparaat is relatief beperkt.

NADELEN

De nadelen zijn in de vorige hoofdstukken ook volop aan bod gekomen. Er zal sprake blijven van onderlinge concurrentie, het zal waarschijnlijk niet mogelijk zijn om effectief werk te maken van een overlooptaak voor De Enterij en De Lelie en een functie van de binnensportaccommodaties binnen het sociale domein ligt niet voor de hand.

Al met al is dit geen zeer aantrekkelijk scenario, maar zeker niet ondenkbaar.

4.3 SCENARIO 2: (BU)CH-BREED EXPLOITEREN

4.3.1 DE KERN VAN HET SCENARIO

In dit scenario wordt werk gemaakt van het oplossen van een aantal tekortkomingen van de huidige situatie. Scenario 2 richt zich op het verminderen of zelfs wegnemen van het 'ongelijke speelveld' tussen de verschillende exploitanten en op het verbeteren van de mogelijkheden om halcapaciteit tussen kernen en tussen de beide gemeenten uit te wisselen.

Deze problemen worden opgelost door alle binnensportaccommodaties (de gymzalen en de sporthallen) – voor zover mogelijk – als één pakket in de markt te zetten en aan te besteden. Met andere woorden, er wordt één exploitant gezocht die al deze binnensportaccommodaties gaat beheren en exploiteren. Op termijn (afhankelijk van de toekomst van De Witte Brug) zou hier ook de exploitatie van het zwembad aan kunnen worden toegevoegd. Het door Castricum gewenste makelpunt kan ook bij deze exploitant worden neergelegd.

Alhoewel de titel van het scenario '(BU)CH-breed exploiteren' luidt, beperkt dit scenario zich vooralsnog tot Castricum en Heiloo. Het scenario biedt echter volop mogelijkheden voor Bergen en Uitgeest om – in een later stadium – aan te haken.

Voor De Bloemen geldt overigens een uitzonderingspositie. Vof De Bloemen blijft de partij die de gelijknamige accommodatie beheert en exploiteert. Vof De Bloemen is overigens één van de partijen die zou kunnen meedingen naar de opdracht om alle accommodaties in Castricum en Heiloo te beheren en te exploiteren, waarbij direct moet worden opgemerkt dat de vof daar waarschijnlijk niet voor opteert.

De opdracht voor het beheer en de exploitatie blijft grotendeels beperkt tot het verhuren aan verenigingen en het onderwijs. Van de exploitant wordt geen actieve en coördinerende rol verwacht in het sociale domein.

4.3.2 DE GEVOLGEN

In dit tweede scenario verandert er veel ten opzichte van de huidige situatie. In deze paragraaf wordt dit scenario verder uitgewerkt voor de volgende onderwerpen:

- A. Hoofdopzet en constructie
- B. Takenpakket
- C. Juridische gevolgen
- D. Personeel
- E. Financiën

A. HOOFDOPZET EN CONSTRUCTIE

RISICODRAGENDE EXPLOITATIE

De gemeenten Castricum en Heiloo blijven in deze opzet eigenaar van de accommodaties. De toekomstige exploitant huurt de accommodaties en beheert en exploiteert de accommodaties risicodragend gedurende de looptijd van de overeenkomst.

Een risicodragende exploitatie houdt in dat de exploitant de accommodaties voor eigen rekening exploiteert en daarmee de exploitatierisico's van beide gemeenten overneemt. De exploitant zal voor deze dienstverlening een exploitatiesubsidie vragen. De gemeenten kunnen vervolgens aan deze exploitatiesubsidie verschillende eisen en afspraken verbinden, zoals bijvoorbeeld gebruiksfuncties, gebruikerstijden, tarieven en kwaliteit van de dienstverlening. Deze worden vastgelegd in een zogenoemde exploitatieovereenkomst. Ook alle zaken voor wat betreft informatieverstrekking en de hoogte van exploitatiebijdrage worden daarin vastgelegd.

De overeenkomst met de toekomstige exploitant wordt in eerste instantie afgesloten voor een looptijd van 5 jaar met een optie voor nog eens 5 jaar. De looptijd vangt aan op 1 juli 2020. De hoogte van de door de gemeente te verstrekken exploitatiebijdrage is gebaseerd op de ingediende integrale exploitatiebegroting van de 'winnende' inschrijver. De gemeente is wettelijk verplicht de accommodaties tegen een reële huurprijs te

verhuren. Dit wordt vastgelegd in een huurovereenkomst. De huur- en exploitatieovereenkomst zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden.

GEBRUIKERSBEHEER DOOR DE EXPLOITANT

De exploitant is gedurende de looptijd van de huur- en exploitatieovereenkomst verantwoordelijk voor het gebruikersbeheer, inclusief de daaruit voortvloeiende lasten en verplichtingen. In de opzet is de gemeente verantwoordelijk voor het eigenaarbeheer. Dit zijn taken die voortvloeien uit het eigenaarschap van het gebouw en de gebouwgebonden installaties. Beide vormen van beheer zijn in de volgende paragraaf nader gespecificeerd. Deze constructie past bij de hoofdopzet omdat enerzijds de exploitant gestimuleerd en (financieel) geprikkeld wordt om scherp te sturen op directe en operationele kosten (gebruikersbeheer) en anderzijds de gemeente door het eigenaarbeheer grip houdt op het groot onderhoud en daarmee het waardebehoud van de accommodaties aan het einde van de looptijd.

Voor de beide gemeenten is niet van belang welke rechtsvorm de toekomstige exploitant heeft of kiest. Wel van invloed is de veranderende wetgeving van het Sportbesluit. Door het aangepaste Sportbesluit vervalt het recht op aftrek van btw voor gemeenten en niet-winstbeogende exploitanten van sportaccommodaties. Ter compensatie hiervoor heeft het Rijk twee subsidieregelingen gepubliceerd. Eén regeling specifiek voor gemeenten (SPUK) en de tweede regeling voor amateursportorganisaties, zoals stichtingen, verenigingen en B.V.'s zonder winstoogmerk (BOSA). De SPUK-regeling is een brede regeling voor alle gerealiseerde bestedingen in het kader van sport. De BOSA-regeling is een regeling voor bouw, aanschaf en onderhoud van sportaccommodaties en sportmaterialen in gebruik voor de amateursport. Aan de toekomstige exploitant wordt gevraagd om een constructie (en/of rechtsvorm) te kiezen, waarbij er zo optimaal mogelijk geprofiteerd kan worden van één van beide regelingen.

Het gebruik door verenigingen of andere maatschappelijke organisaties wordt volledig geregeld door de exploitant in een gebruiks- of huurovereenkomst tussen de exploitant en betreffende verenigingen/gebruikers. Om de belangen van de huidige gebruikers in de toekomst goed te kunnen borgen kan een gebruikersraad worden samengesteld.

Een gebruikersraad bestaat in veel gevallen uit de belangrijkste klantengroepen en opereert vanuit het oogpunt van de gebruikers van de sportvoorzieningen. De gebruikersraad adviseert de exploitant over alle relevante onderwerpen, zoals tarieven, het gebruiksrooster en de programmering en denkt mee over ontwikkelingen.

B. TAKENPAKKET

ACCOMMODATIES

De toekomstige exploitant zal in scenario 2 de volgende sportaccommodaties gaan beheren en exploiteren:

Tabel 4: Overzicht van accommodaties.

Plaats	Accommodatie	Over te dragen aan exploitant:
Akersloot	De Lelie	Sporthal (oppervlakte 1290 m ²) Sociaal-cultureel centrum Horecavoorziening
Heiloo	Het Vennewater	Sporthal (oppervlakte 1344 m ²) Horecavoorziening
Limmen	De Enterij	Sporthal (oppervlakte 1032 m ²) en horecavoorziening
Akersloot	Gymzaal Mozartlaan	Gymzaal 252 m ²
Castricum	Gymzaal Eerste Groenenlaan	Gymzaal 252 m ²
Castricum	Gymzaal Juliana van Stolberg	Gymzaal 240 m ²
Castricum	Gymzaal Rooseveltlaan	Gymzaal 252 m ²
Castricum	Gymzaal Vondelstraat	Gymzaal 252 m ²
Castricum	Gymzaal Walingstuin	Gymzaal 252 m ²
Heiloo	Gymzaal Breedelaan	Gymzaal 256 m ²
Heiloo	Gymzaal Capelacker	Gymzaal 256 m ²
Heiloo	Gymzaal Burenweg	Gymzaal 256 m ²
Limmen	Gymzaal Hogeweg	Gymzaal 324 m ²

Niet inbegrepen zijn sporthal De Bloemen en zwembad De Witte Brug. Voor sporthal De Bloemen vanwege een lopende overeenkomst met vof De Bloemen tot medio 2035. Er is voor gekozen om deze overeenkomst te respecteren en de exploitatie hiervan niet over te dragen aan de nieuwe te contracteren exploitant. Voor de exploitatie van zwembad De Witte Brug kan een besluit pas genomen worden als duidelijkheid bestaat over de toekomst van het zwembad. Als besluitvorming op relatief korte termijn plaatsvindt (binnen een kwartaal) is het mogelijk om de exploitatie van De Witte Brug mee te nemen in een aanbesteding voor de binnensport. Als besluitvorming langer op zich laat wachten kan dit niet. In dat geval is het wel mogelijk om een exploitant te selecteren voor de binnensport die ook de capaciteiten heeft om te zijner tijd een zwembad te exploiteren, maar toezeggingen kunnen niet worden gedaan.

TAKEN EXPLOITANT

In de volgende tabel is meer in detail weergegeven welke taken bij de toekomstige exploitant worden neergelegd in scenario 2. In de kern geldt:

- Efficiënte exploitatie: Eerst en vooral wordt van de exploitant een efficiënte exploitatie verwacht. De kosten die Castricum en Heiloo in de huidige situatie maken voor de instandhouding van de binnensportaccommodaties zijn relatief laag. Beide gemeenten vinden het belangrijk dat die kosten ook in de toekomst relatief laag blijven.
- Kern- en gemeente-overstijgend programmeren: Eén van de belangrijke argumenten voor scenario 2 is dat de exploitant in dat geval de roosters van de sporthallen in Castricum en Heiloo opnieuw kan indelen. Dit om ervoor te zorgen dat de extra vraag/behoefte vanuit Heiloo kan worden opgevangen in bijvoorbeeld Limmen, Akersloot en Castricum. Van de exploitant wordt verwacht dat deze – in overleg met de verenigingen – de nieuwe programmering ‘handen en voeten geeft’.

De volgende taken worden in scenario 2 bij de exploitant neergelegd.

Tabel 5: Takenpakket exploitant binnensportaccommodaties Castricum en Heiloo in scenario 2.

Onderdelen	Toelichting
Verhuur	De exploitant neemt de verhuur van de binnensportaccommodaties over van de beide gemeenten. De exploitant is verantwoordelijk voor de inroosting en treedt hierover in overleg met de schoolbesturen, sportverenigingen en overige gebruikers. De exploitant zal actief het rooster aanpassen om de extra behoefte in Heiloo te huisvesten en de bezetting van de hallen te verbeteren.
Kantine en/of horeca voorziening	De exploitant stemt de openingstijden en assortiment in redelijkheid af op de wensen van de gebruikers. De exploitant heeft de vrijheid om sportgerelateerde commerciële activiteiten te organiseren, mits de publieke gebruiksfunctie van de accommodatie volledig in tact blijft.
Toezicht en de veiligheid	De exploitant is verantwoordelijk voor voldoende en, in overeenstemming met de activiteit, gekwalificeerd toezichthoudend en instructiepersoneel. De exploitant moet daarnaast vanzelfsprekend voldoen aan de geldende wet- en regelgeving.
Inventaris	De accommodatie wordt vrij van inventaris opgeleverd. Het huidige inventaris maakt geen onderdeel uit van de accommodatie op het moment van overdracht, tenzij expliciet anders wordt aangegeven. De exploitant dient gedurende de looptijd van de overeenkomst te zorgen voor onderhoud en indien nodig vervanging. Er kan voor gekozen worden om het huidige inventaris in bruikleen te geven (al dan niet tegen een vergoeding)
Schoonmaak	De exploitant is volledig verantwoordelijk voor de schoonmaak van de sportaccommodaties. Het is vanzelfsprekend dat de schoonmaakwerkzaamheden goed worden afgestemd op de verhuur. Het is mogelijk om (kwaliteits)eisen te stellen aan de schoonmaak op basis van normen en/of schoonmaakplannen.
Onderhoud	De exploitant is verantwoordelijk voor het dagelijks en/of klein onderhoud van de accommodaties. Vanuit het eigenaarsbeheer zijn de gemeenten verantwoordelijk voor het groot onderhoud. Door middel van een demarcatielijst wordt vooraf bepaald welk deel van het onderhoud tot welke beheerder behoort. De demarcatielijst wordt door de gemeenten opgesteld en als bijlage van de huurovereenkomst vastgelegd.
Energiebeheer	De energiekosten komen volledig voor rekening van de exploitant. Hier wordt bewust voor gekozen om de exploitant te stimuleren om te sturen op energiekosten. In het geval van aanpassingen aan het gebouw, door bijvoorbeeld duurzaamheidsinvesteringen tijdens de looptijd van de overeenkomst, dan wordt er vooraf overleg gevoerd met de exploitant over mogelijke revenuen.
(Financiële) Administratie	In de exploitatieovereenkomst wordt bepaald met welke frequentie en op welke wijze de gemeenten exploitatiegegevens ontvangen. Van de exploitant wordt gevraagd om een accurate en transparante (financiële) administratie te voeren.

TAKEN GEMEENTEN CASTRICUM EN HEILOO

Ondanks dat het beheer en de exploitatie van de accommodaties wordt overgedragen aan een nieuwe exploitant zijn er voor de gemeenten Castricum en Heiloo nog voldoende mogelijkheden om grip en sturing te houden op de sportaccommodaties. De toegankelijkheid en bereikbaarheid van accommodaties wordt beleidsmatig gewaarborgd, door in de exploitatieovereenkomst randvoorwaarden en uitgangspunten te bepalen per accommodatie. Daarnaast zorgt het eigenaarbeheer voor een mate van grip op de staat van het onderhoud en daarmee de waarde van accommodaties.

Voor beleidsmatige sturing vanuit de gemeenten Castricum en Heiloo worden in de exploitatieovereenkomst randvoorwaarden vastgelegd die voor de beide (of één van de) gemeenten van belang zijn. Hierbij gaat het om:

1. Openstelling: Aan de exploitant wordt gevraagd om de accommodaties voor alle relevante maatschappelijke doelgroepen beschikbaar te houden. De huidige programmering en de openstellingroosters van de accommodaties worden als vertrekpunt genomen, waarna de programmering wordt heringedeeld.
2. Voorrangsregeling: Onderwijsinstellingen, sportverenigingen en overige gebruikers die zijn gevestigd in de gemeente Castricum en/of Heiloo dienen voorrang te krijgen bij inregelen rooster en verhuur.
3. Tarieven: Maatschappelijke tarieven (bijvoorbeeld voor verenigingen en vaste gebruikers) worden jaarlijks door de gemeenten vastgesteld en/of bepaald. Overige tarieven (bijvoorbeeld voor commerciële activiteiten) kunnen naar eigen inzicht door de exploitant worden bepaald.
4. Exploitatievrijheden: De exploitant is vrij om (commerciële) activiteiten te organiseren. De publieke functie dient hierbij te allen tijde in stand te blijven. Als uitgangspunt geldt de voorwaarde dat de exploitant de accommodaties beschikbaar houdt als (sport)voorziening voor de inwoners en bezoekers van de gemeente en de huidige activiteiten voorrang geeft.
5. Kwaliteit en/of keurmerken: De accommodaties dienen te allen tijde schoon en hygiënisch beschikbaar te worden gesteld aan de gebruikers. De kwaliteit van de accommodaties dient minimaal gelijkwaardig te blijven. Voor binnensportaccommodaties bestaat (nog) geen officieel Keurmerk, zoals dat binnen de zwembadbranche wel het geval is. Wel bestaat er een variant waar in de exploitatieovereenkomst naar verwezen kan worden. Het certificaat sporthallen geeft aan dat de betreffende sporthal een bepaald kwaliteitsniveau heeft bepaald. Meer info op: <http://certificaatsporthal.nl/>

Bij het eigenaarbeheer horen een aantal taken en verantwoordelijkheden. Op hoofdlijnen zijn dit de volgende zaken:

- Vaststellen onderhoudsniveau van de accommodaties, op gebied van onder andere de installaties, de opstallen en de buitenruimte.
- Het plegen en financieren van groot onderhoud aan opstallen, installies en de buitenruimte.
- Het opstellen en bewaken van het Meerjaren Onderhouds Plan per accommodatie.
- Het opstellen van een demarcatielijst per accommodatie en toevoegen aan de huurovereenkomst met de nieuwe exploitant.
- Het verzekeren van de accommodaties.

Tot slot beleggen de gemeenten Castricum en Heiloo een regiefunctie bij één (of meerdere) interne medewerker(s), de zogenaamde accounthouder(s). De accounthouder(s) voert het contractbeheer en contractmanagement met de nieuwe exploitant. Op structurele basis vindt verslaglegging en verantwoording plaats. Hiervoor worden van de exploitant onder andere managementrapportages, een jaarverslag en een (door een accountant goedgekeurde) jaarrekening gevraagd. Het gedetailleerde overzicht van taken van de exploitant en de gemeenten is neergelegd in de bijlagen.

SECTOROVERSTIJGENDE SAMENWERKING

Van de nieuwe exploitant wordt in het begin geen actieve rol gevraagd in het programmabeheer en/of het realiseren van maatschappelijke doelstellingen van het gemeentelijke beleid. Dit houdt niet in dat de exploitant daarin geen rol kan of mag spelen, maar het wordt niet als zodanig vooraf ingeregeld of vastgelegd. De nieuwe opzet staat deze sectoroverstijgende samenwerking echter niet in de weg. Deze rol is in de basis weggelegd voor verenigingen en/of gebruikers. Activiteiten voor verschillende (nieuwe) doelgroepen, programma's en activiteiten die aansluiten op vraagstukken binnen het sociale domein maken geen onderdeel uit van de exploitatieovereenkomst en afspraken met de nieuwe exploitant.

C. JURIDISCHE GEVOLGEN

ONTBINDEN HUIDIGE OVEREENKOMSTEN

Scenario 2, heeft een aantal juridische gevolgen. De binnensportaccommodaties die worden overgedragen aan de toekomstige exploitant moeten immers zoveel als mogelijk vrij van contractuele verplichtingen met horeca-exploitanten, leveranciers, etcetera worden opgeleverd. Dat is nodig om te komen tot een efficiënte exploitatie.

Om de positie van de gemeenten Castricum en Heiloo in de komende onderhandelingen met enkele van de huidige exploitanten niet te schaden, worden deze gevolgen in dit rapport slechts op hoofdlijnen beschreven.

- SRO: SRO Kennemerland verzorgde de administratieve verhuur van Het Vennewater en de gymzalen in Heiloo. Dat contract moet worden beëindigd en daarbij worden geen juridische complicaties verwacht.
- Firma de Wit: De firma de Wit wil de exploitatie van de horecavoorziening in Het Vennewater medio volgend jaar beëindigen. De Wit wenst daarbij een vergoeding te ontvangen voor het inventaris die in dat geval wordt achtergelaten. De gemeente Heiloo en de firma de Wit zijn al eerder overeengekomen om de waarde van deze inventaris te laten vaststellen door twee taxateurs (elke partij één taxateur). Geadviseerd wordt om die taxaties te laten uitvoeren en spoedig tot overeenstemming te komen, zodat nog dit najaar de huur formeel kan worden opgezegd door de firma de Wit.
- Vof Neeft en de Zeeuw: De overeenkomst met de exploitant van De Lelie (sporthal, horeca en sociaal-cultureel centrum) moet per medio volgend jaar worden beëindigd. Ook deze beëindiging ligt juridisch wat complexer dan eenvoudigweg het contract opzeggen. Echter, bij de exploitant leeft de bereidheid om de exploitatie te beëindigen, mits tot overeenstemming wordt gekomen over de overname van de inventaris.
- Stichting De Witte Brug: De overeenkomst met deze stichting (exploitant van De Enterij) moet ook worden beëindigd. Voor deze overeenkomst worden geen juridische complicaties verwacht.
- Vof De Bloemen: In de overeenkomst met de vof De Bloemen is opgenomen dat zij een vergoeding ontvangen voor het sleutelbeheer van de gymzalen in Castricum. Het betreft weliswaar een zeer beperkt bedrag (€ 60,- per maand), maar het is desondanks beter om de beëindiging van dit sleutelbeheer goed af te spreken.

AANBESTEDING

Een tweede juridische gevolg is dat het beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties moet worden aanbesteed. Gegeven de gewenste constructie (op afstand zetten/houden) en gegeven de omvang en duur van het contract is het noodzakelijk om deze dienstverlening aan te besteden. Daarbij geldt dat de contractomvang zodanig is dat het beste uitgegaan kan worden van een Europese Aanbesteding. In de onderstaande tabel is een globale planning weergegeven van deze aanbesteding.

Tabel 6: Doorlooptijd aanbesteding.

Fase	Activiteit	Doorlooptijd in weken
Vorbereiding	Uitgangspunten en randvoorwaarden en opvragen alle relevante informatie	4 tot 6 weken
Opstellen Aanbestedingsdocumenten	Request for Proposal, gunningsleidraad, bestek en modelcontracten	2 weken
Aanbesteding	Doorlopen van procedure met uitvraag, Nota van Inlichtingen, beoordelen inschrijvingen en voorlopige gunning	10 weken
Gunnen	Definitieve gunning en contracteren	4 weken
Overdracht	Overdracht van exploitaties en personeel naar winnende inschrijver	Minimaal 8 weken, bij voorkeur 12

Dit schema houdt direct in dat – willen de gemeenten Castricum en Heiloo medio volgende jaar de exploitatie overdragen – medio oktober 2018 moet worden gestart met de voorbereiding van de aanbesteding.

D. PERSONELE GEVOLGEN

De personele gevolgen van scenario 2 zijn relatief beperkt. Daarbij geldt als vertrekpunt dat sprake zal zijn van Overdracht van Onderneming. Dat houdt in dat personeelsleden, die nu in dienst zijn bij de verschillende exploitanten van de binnensportaccommodaties, in principe overgaan naar de toekomstige exploitant. Bij een dergelijke overdracht gelden op hoofdlijnen de volgende spelregels:

- De bestaande rechten en plichten van de betrokken medewerkers en hun rechtspositie blijven volledig in tact.
- De nieuwe exploitant is gehouden de betreffende personeelsleden een gelijke, gelijkwaardige of gelijksoortige functie aan te bieden met behoud van het aantal aanstellingsuren en salaris op het moment van overname alsmede het aantal dagen en specifiek benoemde werkdagen in de week.
- Van de marktpartij wordt verwacht dat deze is aangesloten bij een CAO die passend is voor de sportbranche.

Voor de gymzalen en sporthallen in Heiloo geldt dat op dit moment geen personeelsleden in dienst zijn bij een exploitant die overgenomen moeten worden door de nieuwe exploitant. Voor de gymzalen en sporthallen in Castricum geldt:

- Een medewerker van de gemeente Castricum is in de huidige situatie verantwoordelijk voor de verhuur/roosteren van de gymzalen in Castricum. Deze taak komt te vervallen, waarbij geldt dat deze medewerker in dienst blijft bij de gemeente en niet overgaat naar de nieuwe exploitant.
- De Stichting De Witte Brug zet personeelsleden in voor de exploitatie van De Enterij (iets meer dan 1 Fte). Deze medewerkers hebben in principe het recht om over te gaan naar de nieuwe exploitant (in het geval dat de komende aanbesteding niet door de Stichting De Witte Brug wordt gewonnen), maar wij kunnen ons voorstellen dat deze medewerker op een andere wijze worden ingezet binnen de stichting.
- Voor sporthal De Lelie worden geen personele gevolgen verwacht.

E. FINANCIËLE GEVOLGEN

Scenario 2 heeft ook gevolgen voor de instandhoudingskosten voor de beide gemeenten. Grofweg geldt dat de volgende veranderingen verwacht mogen worden:

STRUCTUREEL

De volgende structurele financiële veranderingen mogen worden verwacht:

- Managementfee/afkoop winst-risico: De nieuwe exploitant zal rendement willen maken op de exploitatie van de binnensportaccommodaties. Dat is in de huidige situatie ook het geval in De Lelie, maar niet voor de exploitant van de sporthallen De Enterij en Het Vennewater en alle gymzalen. Dit rendement (uitgedrukt in een managementfee of afkoop winst-risico) zal kostenverhogend werken.
- Zichtbare personeelskosten: Alhoewel de huidige inzet van ambtelijke capaciteit in Castricum en Heiloo relatief beperkt is, geldt dat medewerkers van beide gemeenten beheertaken uitvoeren. Soms zijn de daarmee gemoeide kosten zichtbaar (bijvoorbeeld de medewerker van de gemeente Castricum die verantwoordelijk is voor de verhuur van de gymzalen), maar veel vaker zijn die kosten niet zichtbaar (bijvoorbeeld storingsonderhoud in Heiloo). De exploitant zal in de aanbidding dergelijke personeelskosten opnemen, waardoor beheer en exploitatie ogenschijnlijk duurder wordt. Immers de personeelskosten worden zichtbaar gemaakt in de aanbidding en worden vervolgens vergeleken met de huidige situatie, waarin sommige personeelskosten niet zijn meegenomen.
- Horeca-exploitatie versus huurinkomsten: Het is al eerder vermeld in deze rapportage, maar de huur die de gemeente Heiloo op dit moment ontvangt voor de horecavoorziening is voor de toekomst niet langer realistisch.

Naast deze verslechtingen mag op onderdelen ook een verbetering worden verwacht (bijvoorbeeld meer verhuur als gevolg van het opnieuw inroosteren van de sporthallen). Neemt niet weg dat scenario 2 duurder zal uitpakken dan scenario 1. de huidige situatie. Voor Heiloo verwachten wij dat scenario 2 circa € 20.000,-- duurder is dan scenario 1. Voor Castricum bedraagt het verschil circa € 50.000,--.

INCIDENTEEL

Scenario 2 brengt ook éénmalige kosten met zich mee. Het betreft kosten voor de overname van inventaris van horecaondernemingen en de kosten voor de aanbesteding.

4.3.3 DE VOOR- EN NADELEN

VOORDELEN

De voordelen van scenario twee zijn:

- Er is nog steeds sprake van een efficiënte exploitatie. De instandhoudingskosten voor de gemeenten Castricum en Heiloo stijgen weliswaar, maar dan nog blijven deze kosten ver onder het landelijke gemiddelde. Bovendien wordt een deel van de kostenstijging veroorzaakt doordat de nieuwe situatie wordt vergeleken met de huidige situatie waarin beheerkosten voor een deel niet zichtbaar zijn.
- De gemeentelijke invloed/zeggenschap neemt toe ten opzichte van de huidige situatie. Er zal sprake zijn van maximaal twee exploitanten (één exploitant voor De Bloemen en één voor de rest). De grip van de gemeente op rooster en tarieven neemt toe. Veel belangrijker nog is dat de verschillen tussen de accommodaties voor een belangrijk deel worden weggenomen. Voor alle accommodaties zal één uniforme lijn gelden, behalve voor De Bloemen. Ook wordt het een stuk eenvoudiger om capaciteiten (haluren) tussen de kernen en gemeenten uit te wisselen.

NADELEN

- In dit scenario is voor De Bloemen een uitzonderingspositie weggelegd. Er wordt niet getornd aan de overeenkomst tussen de gemeente en vof De Bloemen. Dit houdt direct in dat de kans bestaat dat voor De Bloemen iets andere spelregels blijven gelden dan voor de overige accommodaties.

- In dit scenario moet een andere oplossing worden gevonden voor sport en bewegen in het sociale domein, waarover later meer. Als laatste nadeel geldt dat dit scenario voor de beide gemeenten duurder is dan de huidige situatie.
- Scenario 2 biedt gedeeltelijk een oplossing voor de vraag naar extra halcapaciteit in Heiloo en voor de bezetting van De Enterij. Voor De Lelie in Akersloot moeten de voordelen niet worden overdreven. Een toekomstbestendige oplossing voor De Lelie moet eerder worden gezocht in relatie tot Uitgeest en/of de realisatie van een sportieve omgeving op sportpark Cloppenburg.

Nogmaals, scenario 2 komt in hoge mate overeen met het advies van Olco over toekomstige beheer en exploitatie van het zwembad De Witte Brug.

4.4 SCENARIO 3: SAMENHANG PER KERN

4.4.1 DE KERN VAN HET SCENARIO

De kern van dit scenario is dat de functie van sport en bewegen binnen het sociale domein verder wordt versterkt, zij het met de volgende uitgangspunten in het achterhoofd:

- Een functie binnen het sociale domein zal per kern versterkt moeten worden. De ervaring leert dat alleen per kern de verenigingen en andere maatschappelijke spelers kunnen worden gemobiliseerd om arrangementen aan te bieden voor ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking.
- Er lijkt een verschil te bestaan tussen de doelstellingen van de gemeenten Castricum en Heiloo als het gaat om sport en bewegen en het sociale domein. Zoals het zich laat aanzien reiken de ambities van Castricum verder dan die van Heiloo. Ook dit pleit voor een maatwerkoplossing per gemeente en kern.

In dit scenario wordt per kern de inhoudelijke samenwerking tussen bewegen, sport, onderwijs, welzijn en zorg gestimuleerd. Dit door per kern een samenwerkingsverband in het leven te roepen dat verantwoordelijk wordt voor het aanjagen van deze inhoudelijke samenwerking en het aanbieden van arrangementen. Dat kan door middel van een rechtsvorm (bijvoorbeeld een stichting parkbeheer die overkoepelend de samenwerking aanjaagt op het totale park Het Vennewater), maar kan ook in de vorm van een samenwerkingsverband. Door te kiezen voor deze lokale oplossing, blijft de diversiteit en versnippering op het gebied van beheer en exploitatie grotendeels in stand.

4.4.2 DE GEVOLGEN

Als het gaat om beheer en exploitatie heeft dit scenario dezelfde gevolgen als scenario 1. Immers, op het gebied van exploitatie blijft alles bij het oude, behalve voor het Vennewater. Voor die accommodatie moet – net als in scenario 1 – een exploitant worden gevonden (zowel voor de sporthal als voor de horeca). Dat kan één en dezelfde exploitant zijn, maar dat is geen Wet van Meden en Perzen. Al eerder in deze rapportage is vermeld dat dit leidt tot circa € 30.000,- aan meerkosten voor de gemeente Heiloo.

Een tweede gevolg is dat de inzet van buurtsportcoaches meer gericht zal worden op de omgevingen waar sport en bewegen van betekenis kunnen zijn in het sociale domein. Dat is vooral het geval bij De Lelie, De Bloemen e.o. en Het Vennewater. Dat leidt tot meerkosten en tot het nog meer richten van de inzet op en rond die drie accommodaties.

4.4.3 DE VOOR- EN NADELEN

Scenario 3 heeft dus als belangrijk voordeel dat meer werk wordt gemaakt van sport en bewegen binnen het sociale domein. Echter op het gebied van beheer en exploitatie (het eigenlijke onderwerp van dit project) biedt scenario 3 dezelfde voor- en nadelen als scenario 1, te weten:

VOORDELEN

Scenario 3 is zeer efficiënt, maar desondanks heeft de gemeente een behoorlijke invloed op rooster en tarieven en de inzet van het ambtelijke apparaat is relatief beperkt.

NADELEN

Er zal sprake blijven van onderlinge concurrentie tussen de hallen. Verder zal het waarschijnlijk niet mogelijk zijn om effectief werk te maken van een overloopfunctie voor De Enterij.

4.5 SCENARIO 4: (BU)CH-BREDE SAMENHANG**DE KERN VAN HET SCENARIO**

In dit scenario wordt – net als in scenario 2 – het beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties ondergebracht bij één exploitant, met een uitzonderingspositie voor De Bloemen. Gelijktijdig krijgt de functie van sport en bewegen in het sociale domein een impuls. Dat laatste kan op twee manieren:

- De exploitant die de binnensportaccommodaties in Castricum en Heiloo gaat beheren en exploiteren krijgt ook als opdracht om – samen met andere maatschappelijke instellingen en verenigingen – activiteiten te ontplooiën binnen het sociale domein. In die zin krijgt deze exploitant een dubbelrol, namelijk beheer en exploitatie én programmabeheer.
- Er wordt een scheiding aangebracht. Beheer en exploitatie wordt ondergebracht bij één exploitant (is gelijk aan scenario 2), maar de activiteiten in het sociale domein via samenwerkingen per kern (is gelijk aan scenario 3).

Onze voorkeur gaat uit naar de tweede variant, waarbij per kern de samenhang wordt uitgewerkt. Daarmee zijn ook direct de gevolgen en de voor- en nadelen van dit scenario in beeld. Immers op het gebied van beheer en exploitatie zijn deze exact gelijk aan scenario 2. Voor wat betreft sport en bewegen in het sociale domein, exact gelijk aan scenario 3. Ook voor scenario 4 geldt dat dit in eerste instantie geldt voor Castricum en Heiloo, met de mogelijkheid voor Bergen en Uitgeest om eventueel later aan te haken.

4.6 EEN VOORKEURSSCENARIO?

In de volgende tabel zijn de vier scenario's vergelijkend beoordeeld. Beoordeeld is op de mate waarin de bestaande beheerproblemen worden opgelost, op de maatschappelijke functie van de accommodaties, op de aard en de omvang van personele en juridische gevolgen en op de financiële effecten.

Op basis van die beoordeling spreken wij een voorkeur uit voor scenario 2, met wellicht een groeimodel naar scenario 4. In die benadering wordt in eerste instantie het beheer en exploitatie van de volledige binnensport in Heiloo en Castricum aanbesteed, waarna per kern maatwerk geleverd kan worden voor sport en bewegen in het sociale domein.

Tabel 7: Vergelijkende beoordeling scenario's.

	Scenario 1 Handhaven huidige situatie	Scenario 2 (BU)CH-breed exploiteren	Scenario 3 Samenhang per kern	Scenario 4 (BU)CH-brede samenhang
Beheer				
Gelijk speelveld	+/-	+	+/-	+
Uitwisseling capaciteiten	-	+	-	+
Bezetting	+/-	+	+/-	+
Maatschappelijke functie				
Verenigingen	+	++	+	++
Sociale domein	+/-	+/-	+	+
Gevolgen				
Personeel	geen	beperkt	geen	Beperkt
Juridisch	geen	beperkt	geen	Beperkt
Veranderopgave	zeer beperkt	omvangrijk	beperkt	zeer omvangrijk
Financiën				
Stijging instandhoudingskosten	+ Heiloo ++ Castricum	+/- Heiloo +/- Castricum	+ Heiloo ++ Castricum	+/- Heiloo +/- Castricum
Kosten extra programmering	++	+	+/-	+/-
Eenmalige kosten	+ Heiloo ++ Castricum	+/- Heiloo +/- Castricum	+ Heiloo ++ Castricum	+/- Heiloo +/- Castricum
Totaal	+/-	+	+/-	+ +/-

Uit de tabel blijkt dat scenario 1 vooral aantrekkelijk is vanwege de beperkte personele en juridische gevolgen en de relatief lage extra kosten (zowel structureel als eenmalig). Datzelfde geldt – zij het in iets mindere mate voor scenario 3. Uit de tabel blijkt dat de scenario's 2 en 4 het beste worden beoordeeld. Scenario 2 heeft daarbij als voordelen dat de aard en de omvang van de veranderingen die moeten worden doorgevoerd (de veranderopgave) overzichtelijker zijn dan bij scenario 4. Scenario 4 heeft daarentegen een streepje voor op scenario 2 als het gaat om sport en bewegen in relatie tot het sociale domein. Geadviseerd wordt om met scenario 2 te starten en – al dan niet per gemeente – toe te werken naar scenario 4. Ook wordt geadviseerd om op dit moment nog geen besluit te nemen over de tweede sporthal. Geadviseerd wordt om een meer diepgaande haalbaarheidsstudie uit te voeren en het definitieve besluit ook te laten afhangen van de effecten van de nieuwe beheer- en exploitatieopzet.

BIJLAGE 1: TAKENPAKKET EXPLOITANT SCENARIO 2

V = Verantwoordelijk

G = Goedkeuring

A = Advies

I = Informeren

	Exploitant	Derde	Gebruikers	Gemeente			
				MO	Onderhoud	College	Raad
1 BELEID EN RANDVOORWAARDEN							
Toegankelijkheid							
Openstelling							V
Voorrangsregeling							V
Tarieven							V
Exploitatievrijheden							V
Milieu, Veiligheid en kwaliteit							
Keurmerken	V						
Vergunningenbeheer				V	V		
Hoofdlijn servicelevels voor							
Verhuur/exploitatie	A			V			
Toezicht/veiligheid	A			V			
Schoonmaak	A			V			
Onderhoud	A				V		
Energiebeheer	A			V			
2 EIGENAARBEHEER							
Vaststellen onderhoudsniveau							
Opstallen	A			G	V		
Installaties	A			G	V		
Buitenruimte/groen	A			G	V		
Opstellen MOP's	A			G	V		
Demarcatie	A			G	V		
Groot Onderhoud							
Opstallen	A			A	V		
Installaties	A			A	V		
Buitenruimte/groen	A			A	V		
Verzekeringen/belastingen	I				V		
Afstemming met gebruikerbeheer	I				V		
3 PROGRAMMABEHEER							
Gezamenlijk activiteitenprogramma kernpartners							
Vaststellen activiteiten			V	G			
Vaststellen doelgroepen			V	G			
Conditie voor deelname (aantallen, prijzen)			V	G			
Frequentie, tijdstippen, data			V	G			
Programma met overige partners							
Vaststellen activiteiten			V	G			
Vaststellen doelgroepen			V	G			
Conditie voor deelname (aantallen, prijzen)			V	G			
Frequentie, tijdstippen, data			V	G			
Accommodatiebehoefte							
Vaststellen uren en tijdstippen	G		A	V			
Vaststellen typen velden/banen	G		A	V			

				Gemeente						
				Exploitant	Derde	Gebruikers	MO	Onderhoud	College	Raad
4 GEBRUIKERBEHEER										
Verhuur/exploitatie										
<i>Marketing/PR</i>										
				V		I	I			
				V			G		G	
				V			I			
<i>Programmeren</i>										
				V		A	I			
				V						
<i>Verhuren</i>										
				V						
				V		I				
				V		I				
						V				
						V				
<i>Algemene diensten</i>										
				V						
Kantine										
				V*	V*					
				V*	V*					
				V*	V*					
Toezicht/veiligheid										
<i>Toezicht tijdens openingsuren</i>										
				V						
				V						
				V		I	I	I	I	
				V		I	I	I	I	
<i>Openen/vrijgeven accommodatie</i>										
				V						
<i>Sluitronde</i>										
				V						
<i>Alarmering en alarmopvolging</i>										
				V						
<i>Beheer sleutelplan</i>										
				V		I				
Sportattributen										
				V						
				V						
				V						
				V						
Schoonmaak										
						V				
<i>Regulier schoonmaak</i>										
<i>Horeca</i>										
				V						
				V						
				V						
				V						
				V						
				V						
				V						
				V						
				V						
<i>Incidentele schoonmaak</i>										
				V						
				V						
<i>Inkoop schoonmaakbenodigheden</i>										
				V						
<i>Vuilafvoer</i>										
				V						
				V						
				V						

				<i>Gemeente</i>						
				<i>Exploitant</i>	<i>Derde</i>	<i>Gebruikers</i>	<i>MO</i>	<i>Onderhoud</i>	<i>College</i>	<i>Raad</i>
Onderhoud										
<i>Gebouwen</i>										
				Storingsonderhoud, kleine reparaties	V					
				Regulier klein onderhoud	V					
				Periodieke keuringen	V					
				Aanschaffen, vervangingen	V					
				Afstemming met eigenaarbeheer	V			A		
<i>Installaties</i>										
				Storingsonderhoud, kleine reparaties	V					
				Regulier klein onderhoud	V					
				Periodieke keuringen	V					
				Aanschaffen, vervangingen	V					
				Onderhoudscontracten	V					
				Afstemming met eigenaarbeheer	V			A		
<i>Meubilair/toestellen</i>										
				Storingsonderhoud, kleine reparaties	V					
				Regulier klein onderhoud	V					
				Periodieke keuringen	V					
				Aanschaffen, vervangingen	V					
				Onderhoudscontracten	V					
				Afstemming met eigenaarbeheer	V			A		
<i>Apparatuur</i>										
				Storingsonderhoud, kleine reparaties	V					
				Regulier klein onderhoud	V					
				Periodieke keuringen	V					
				Aanschaffen, vervangingen	V					
				Onderhoudscontracten	V					
				Afstemming met eigenaarbeheer	V			A		
<i>Onderhoud buitenruimte, groenvoorziening</i>										
				Snoeien/onderhouden plantsoenen	I			V		
				Onderhoud verharding/bestrating	I			V		
<i>Juridisch onderhoud</i>										
				Contractbeheer	V					
				Vergunningenbeheer	V					
Energiebeheer										
				Aan-/uitzetten installaties	V					
				Inkoop energie	V					
				Bevoorschotting	V					
Administratie/financien										
				Verzekeringen/belastingen	V					
				Financiële administratie	V					
				Debiteurenadministratie/facturering	V					
				Crediteurenadministratie	V					
				Contractbeheer	V					
				Drukwerk/kantoorbenodigdheden	V					
				ICT	V					
Inkoop/leveranciers										
				Organiseren gezamenlijke inkoop	V					
				Contractvorming	V					

BIJLAGE 2: TE VERWACHTEN GEBRUIK 2^E SPORTHAL

Extra behoefte		Dag	Van	Tot		Zaal	requentie	Totaal
Terriers								
	Trainingen	1	17:00	22:30	5:30	1	14	77:00:00
	Trainingen	2	17:00	22:30	5:30	1	14	77:00:00
	Trainingen	3	17:00	22:30	5:30	1	14	77:00:00
	Trainingen	4	17:00	22:30	5:30	1	14	77:00:00
	Trainingen	5	17:00	22:30	5:30	1	14	77:00:00
	Wedstrijden	6	9:00	18:00	9:00	1	14	126:00:00
	Wedstrijden	7	10:00	17:00	7:00	1	14	98:00:00
Subtotaal								609:00:00
HZV								
	Trainingen	1	18:00	22:30	4:30	1	18	81:00:00
	Trainingen	2	18:00	22:30	4:30	1	18	81:00:00
	Trainingen	3	18:00	22:30	4:30	1	18	81:00:00
	Trainingen	4	18:00	22:30	4:30	1	18	81:00:00
	Trainingen	5	18:00	22:30	4:30	1	18	81:00:00
	Wedstrijden	6	9:00	18:00	9:00	1	18	162:00:00
	Wedstrijden	7	10:00	17:00	7:00	1	18	126:00:00
Subtotaal								693:00:00
Flashing								
	Trainingen	1	20:00	22:00	2:00	1	8	16:00:00
	Trainingen	2	20:00	22:00	2:00	1	8	16:00:00
	Trainingen	3	20:00	22:00	2:00	1	8	16:00:00
	Trainingen	4	20:00	22:00	2:00	1	8	16:00:00
	Trainingen	5	20:00	22:00	2:00	1	8	16:00:00
Subtotaal								80:00:00
TOTAAL								1382:00:00

BIJLAGE 3: GLOBALE EXPLOITATIE 2^E SPORTHAL

EXPLOITATIEBEGROTING

Inkomsten

Zaalhuur	€	62.000
Horecamarge	€	30.000
Totaal	€	92.000

Directe exploitatiekosten

Personeelskosten	€	30.000
Overige directe exploitatiekosten	€	45.000
Subtotaal	€	75.000

Indirecte exploitatiekosten

Administratie- en algemene kosten	€	20.000
Energiekosten	€	19.000
Onderhoudskosten	€	14.000
Subtotaal	€	53.000

Vaste lasten

Verzekeringen en belastingen	€	20.000
Kapitaallasten	€	246.000
Voorziening groot onderhoud	€	48.000
Subtotaal	€	314.000

EXPLOITATIERESULTAAT	€	-350.000
-----------------------------	----------	-----------------